

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 9 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— hr.
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Račun pri poštno čerkovnem zavodu:
Ljubljana števil. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Conquista di altre importanti posizioni in Tunisia

Il numero dei prigionieri salito a oltre 2500 — 14 velivoli nemici abbattuti — Il porto di Algeri e un convoglio nemico bombardati

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 22 gennaio il seguente bollettino n. 972:

Terzi a sud est e a sud ovest di Tripoli sulla linea Garian—Taruna litorale si sono svolti aspri combattimenti tra le nostre motorizzate e quelle nemiche.

Cacciatori italiani intercettati una numerosa formazione di caccia avversari, ne abbattute due; col nemico in movimento venivano pure bombardate e mitragliate.

In Tunisia l'ulteriore sviluppo delle operazioni dei giorni precedenti ha portato alla conquista di altre importanti posizioni. Il totale dei prigionieri è salito a oltre 2500.

Un bimotore è stato abbattuto presso Gabes da una squadra di mitomitraglieri; tre uomini dell'equipaggio risultano catturati.

Le attrezzature portuali di Algeri e un convoglio che navigava lungo le coste algerine hanno subito l'attacco di nostri bombardieri; un piroscafo del convoglio è stato

colpito. Cacciatori germanici in ripetuti scontri con l'aviazione avversaria abbatterono quattro apparecchi.

Incurzioni su Licata, Porto Empedocle, Gela e Castelvetro non causarono danni; quattro aerei sono stati abbattuti, uno in ciascuna località (due precipitati in mare, uno caduto in fiamme presso Giaccosa e un quarto fra Gela e Piazza Armerina).

Nella giornata dei venti aeroplani nemici hanno pure mitragliato la stazione di Ischia (Ragusa) ed un treno merci ivi in sosta cagionando un morto e quattro feriti tra la popolazione.

Nostri cacciatori partiti su allarme intercettavano formazioni di bombardieri e li abbattendo un bombardiere e un caccia.

I cannoni contraerei di nostre piccole unità hanno abbattuto in fiamme un altro apparecchio nemico nei pressi di Pantelleria.

Dalle operazioni della giornata cinque nostri velivoli non hanno fatto ritorno.

Zasedba novih važnih postojank v Tunisu

Število ujetnikov se je zvišalo na preko 2500 — 14 sovražnih letal sestreljenih — Alžirska luka in sovražni konvoj bombardirana

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 22. januarja naslednje 972. vojno poročilo:

Včeraj so se med našimi in nasprotnikovimi motoriziranimi oklopnimi sredstvi razvili hudi boji na črti Garian—Tarhuna—Litorale, jugovzhodno in jugozapadno od Tripolisa. Italijanska lovka letala so prestregla številne s sovražnikove lovske oddelke in sestrelila dve letali. Prav tako so bombardirala in obstrjevala s strojnimi premikajoče se kolone.

V Tunisu je razvoj operacij iz preteklih dni privedel do zavzetja novih važnih postojank. Število ujetnikov se je zvišalo na več kot 2500. Oddelek mornaric vozil je sestrelil pri Gabesu en sovražni dvomotorni; trije člani posadke so bili ujeti.

Naši bombniki so napadli pristaniške naprave v Alžiru in konvoj, ki je plul ob alžirski obali. En parnik v konvoju je bil zadet.

Nemški vsko letalstvo je v ponovnih spopadih s sovražnikom zbil štiri letala.

Letalski napadi na Licata, na luko Empedocle, Gela in Castelvetro niso povzročili škode. Sestreljena so bila štiri letala. V vsakem kraju po en; dva sta se zrušila v morje, eno je treslo na tla v planinah pri Giaccosi, četrti pa med Gela in mestom Piazza Armerina.

Dne 20. t. m. so sovražna letala s strojnimi obstrjevalci kotlovor v Ispihi v krajini Ragusa na Siciliji in tovorni vlak, ki je stal na postaji. Izgube: 1 mrtve in 4 ranjeni med civilnim prebivalstvom.

Naša letala, ki so se takoj po alarmu vzdgnila, so prestregla skupine bombnikov s spremstvom in sestrelila en bombnik in eno lovsko letalo. Protiletalsko t. p. nismo naših malih pomorskih enot je v območju Pantellerije sestrelilo eno sovražno letalo. Iz dnevnih operacij se pet naših letal ni vrnilo.

Zmagovite udeleževanje letalstva

S fronte srednjega Sredozemlja, 22. jan. s. (Poročilo posebnega dopisnika). Te dni je letalsko udeleževanje zelo živahno. Borbe in spopadi s sovražnim letalstvom se po-

gosto obnavljajo. Sovražnik skuša ovirati naše izvidniško letalsko udeleževanje nad raznimi predeli Sredozemskega morja, toda skupine naših lovcev in bombnikov se bliskovito pojavljajo nad objekti, ki jih označi izvidništvo.

Včeraj sta dva važna dogodka omogočila italijanskim lovcom, da so dosegli uspehe proti mešani skupini sovražnih bombnih in lovskih letal. Neka naša skupina lovcev je prestregla sovražno skupino štirih dvomotornih bombnikov, katere so spremljali Curtisi »P-38«. Po kratkem spopadu je bil sestreljen en sovražni bombnik, ostali pa so bili ponovno zadeti. Kratkotrajni dramatični spopad so ovirali oblaki, ki so se nahajali v vseh višinah.

V istem področju je prišlo do spopada s sovražno skupino štirih bombnikov in štirih lovcev Curtisi »P-38« popoldne. Neka naša majhna skupina lovcev je prestregla sovražno skupino in ji vsilila borbo. Sestrelila je eno lovsko letalo ter učinkovito obstrjevala s strojnimi ostala letala in jih prisilila, da so se vrnili.

Uspehi zmagovitih akcij napadalnih edinc Kr. mornarice

Berlin, 22. jan. s. Vojni dopisnik Karel Judmayer opisuje v listu »Berliner Zeitung am Mittag« nedavni podvig napadalnih sredstev italijanske mornarice proti sovražnim ladjam v pristanišču Alžira ter omenja tudi podrobnosti prejšnjih akcij tega specialnega italijanskega orožja. Tako omenja med drugimi akcijami dne 26. marca 1941 v zalivu Sule, dne 27. junija 1941 v pristanišču La Valette, 20. septembra 1941 v pristanišču Gibraltarska in 18. decembra 1941 v pristanišču Aleksandrija. To zadnje podvize, ko sta bili poškodovani dve bojni ladji, »Queen Elisabeth« in »Valliant«, piše dopisnik, je enako vredno dobljeni bitki, kajti na mah se je ločaj v Sredozemskem morju temeljito spremenil, kar je imelo svoje posledice v poteku vojaških dogodkov v naslednjih mesecih v Sredozemlju in celo na ostalih frontah. Napadalna sredstva bi morali imenovati napadalne oddelke, kajti ne ladje, temveč vojniki, ki jih vodijo, dosežejo uspehe.

Dve novi zlati svetinji

Poročnik Benvenuto Ratto, poveljnik planinske čete, se je iz izredno hrabrostjo večkrat odlikoval v pohodu na Albanijo ter je bil odlikovan zaradi izrednega poguma v hudih bojih za osvoboditev važne pozicije in bil pri tem ranjen. Kljub svoji rani je s svojim vzgledom potegnil za seboj vso četo ter je med prvimi dosegel sovražnikove položaje. S svojimi vojniki se je oprijel skalnatih tal ter žilavo odbil napade sovražnika, ne dovoljujoč mu nikakega napredovanja. Boril se je vse do trenutka, ko ga je zalela slavna smrt. Njegov mladi lik je bil primer pogumnega in odločnega bojvnika. Smrt ga je zadela na gori Gilico, 1615 m. na grški fronti 7. marca 1941.

Drugi odlikovanec je podporočnik planinskega polka Luigi Rendina, poveljnik prednje utrbe, ki je s peščico mož vzdržal na položaju ter odbil vse sovražne napade, dasi je bil sovražnik v izdatni številni premoči. Ko so ga pozvali naj se uda, je odgovoril, da planinci iz Feltre rajše umro, kakor da bi se predali. Nato je napravil izpad ter se s pištolo v roki vrnil na presečenega sovražnika. Smrtno ranjen je odklonil pomoč maloštevilnih preostalih vojakov ter jih je vzpodbujal na odpor. Podporočnik je svetel vzgled poguma in ljubezni do domovine. V tem pogledu se vreden pridružuje svojemu očetu, ki je dal svoje življenje v vojni leta 1915, do 1918. Podporočnik Rendina je padel v Vondresiji na grški fronti 13. februarja 1941.

Lord Gort je bil na Malti ranjen

Lizbona, 22. jan. s. Po vesteh iz Londona so lorda Gorta pripeljali na neko kliniko v Londonu zaradi ran, ki jih je dobil med napadom italijanskih letal na otok Malto.

Angleško priznanje o izgubah na morju

Rim, 22. jan. s. Reuter poroča, da je bilo po uradni cenzuri v Washingtonu od vstopa Amerike v vojno potopljenih povprečno po en milijon ton angleških, ameriških in drugih zavezniskih ladij na mesec. Podatek je seveda izmišljen v propagandni namen, vendar kaže, kakšen uspeh imajo podmornice Osi in Japonske.

Mogočni odmevi gospodarskega sporazuma med silami trojnega pakta

Brzjavke nemškega in japonskega zunanjega ministra

Berlin, 22. jan. s. Ob podpisu gospodarske pogodbe med Nemčijo in Japonsko, je japonski zunanji minister postal nemškemu zunanjemu ministru prisrčno voščilnice brzjavko. Von Ribbentrop je odgovoril in podčrtal, da je novi sporazum med silami trojnega pakta nadarjen s jamstvom za zmagovito. Zdal so ustvarjati vsi pogoji za preureditev in valorizacijo gospodarskih prostorov zlasti za porojni čas.

Madrid, 22. jan. s. Tisk objavlja z velikim poudarkom poročilo o podpisu konvencije o gospodarskem sodelovanju med Italijo, Nemčijo in Japonsko ter pripominja, da sila trojnega pakta ureja gospodarske prostore v Evropi in vzhodni Aziji ter bo njihovo sodelovanje trajno tudi po vojni in bo tvorilo osnovo novega reda. Izvajanje proizvodov velike evropske industrije na vzhod in uvažanje z vzhoda glavnih količin surovin, ki jih je tam v izobilju bo medsebojno spoštljivo oboje gospodarstvo in se bo s tem medsebojno izmenjave še bolj plodno razvil. Obenem opozarjajo listi na izredno hude težave, v katerih so Angleži glede surovin zaradi izgube gospodarskih prostorov v Vzhodni Aziji, ki jih obvladuje zdaj trojni pakt.

Zagreb, 22. jan. Tisk komentira gospodarske konvencije med silami Osi in Japonsko in jih označuje kot nov mogočni razvoj trojnega pakta. »Hrvatski narode opisuje ogromno vrednost zveze velikih gospodarskih prostorov za organizacijo novega evrazijskega reda med vojno in po njej. Mladostni duh revolucionarnih narodov ne skuša odpraviti plutokracije nadvlade tako, da bi jo nadomestil z vsiljenim lastnih monopolov, temveč nudi narodom v svojih prostorih nove pravilne možnosti gospodarskega in političnega razvoja. Ta nova koncepcija zadeva tudi majhne narode. Hrvatska, ki je vključena v gospodarstvo nove Evrope, je pripravana, da bo njen delež k skupni stvari trojnega pakta zamenjal njen bodoči obstoj.

Sanghaj, 22. jan. s. V tukajšnjih finančnih krogih komentirajo zelo ugodno sklenitev gospodarskih dopolnilnih sporazumov trojnega pakta in zatrjujejo, da imajo pogodbe realne osnove in določene smotre ter bodo obširni: prispevale v bodočnosti tudi k finančni stabilnosti K. Tajske. Zatrjuje se nadalje, da so ti sporazumi nadaljnji važen korak sil trojnega pakta za doseg novega svetovnega reda.

Oslo, 23. jan. s. Gospodarski sporazum med silami trojnega pakta se vedno obširno odmeva v vseh krogih, ki dajejo novo tolmačenje. Z velikim poudarkom se opozarja na uspeh letalstva Osi v spopadih s sovražnimi konvoji in v napadih na sovražna pristanišča v Sredozemskem morju.

Izvajanje gospodarskega sporazuma

Tokio, 22. jan. s. Po nazninitvi podpisa gospodarskega sporazuma med silami trojnega pakta dne 20. t. m. sta zunanji ministri Tani za Japonsko in nemški veleposlanik v Tokiju Oti za Nemčijo sklenila tri podrobne poročbe: tikačice se trgovine tehničnega sodelovanja in plačevanja med Japonsko in Nemčijo. Zdal potekajo razgovori za sklenitev nadaljnjih sporazumov glede podrobnosti konvencije, ki je bila podpisana med Japonsko in Italijo.

Sodelovanje Mandžurije

Tokio, 22. jan. s. Agencija Domei obvešča, da je mandžurska vlada pripravljena dati svojo podporo k sporazumom za gospodarsko sodelovanje, ki so bili sklenjeni med Italijo in Japonsko in med Nemčijo in Japonsko. Poudarja se, da bo na ta način obnovila vzhodne Azije na gospodarskem področju, kakor tudi borbena učinkovitost proti Anglosasom podvojena in da bo s tem pospešeno uničenje sovražnika.

Japonski tisk o kapitulaciji Čila

Tokio, 22. jan. s. Listi komentirajo v svojih uvodnih prekinitev diplomatskih odnosov med Čilom in trojnimi paktom ter iz-

ražajo sočustvovanje z republiko Čile ki je nadaljnja žrtev ameriškega imperializma in dežarske privlačnosti Omenja se da se Čile zoperstavi sklepom vsameriške konference, tudi nadaljnji dogodki in sprememba ljudi na oblasti kakor tudi prvoparški ameriški grožnji so prisilile Čile k dejanju, ki podpira ameriški obojevo in vaviziji pot v državo. Poudarja se, da so sedanjí čilski voditelji, kakor se zdi poz bili na zemljepisno ranljivost svoje države ki je v celoti odvisna od mora, ter se ne zavajajo da gospodarske prednosti ki so jih Zednjenje države objavile ne bodo izpolnjene ker Amerika gnotno ne more podpirati Čile. Listi zaključujejo s trditvijo, da republika Čile kot nova žrtev dolarja vzbuja samo usmilenje.

Ameriški generali v japonskem ujetništvu

Lizbona, 22. jan. s. Ameriško vojno ministristvo javlja da se potrjuje, da se 13 ameriških generalov, ki so jih Japonsci ujeli na Filipinih, nahaja v nekem koncentracijskem taborišču na otoku Formoz. Med njimi je tudi general Weinwright.

Pred desetletnico narodno socialističnega režima

Berlin, 22. jan. s. Ob prisotnosti inozemskih novinarjev je podšef nemškega tiska Sundermann predaval o 30. januarju 1933. Poslušalci so govorniku pozlivo sledili, ko je očrtal največje ustvaritve v tel. 10 letih narodnega socializma in omenil cilje, ki si jih je zastavila stranka Adolfa Hitlerja. S ponovnimi stempetnimi omenitvami fašistične revolucije in njenih s silikalnih, gospodarskih in političnih ustvaritev je govornik zaključil svoje predavanje, omenjajoč tudi zadnji Ducejev govor.

Smrt uglednega finskega državnika

Helsinki, 22. jan. s. Bivši predsednik finske vlade Gaillard je v Helsinkih umrl. Rodil se je leta 1879. in je bil znan kot strokovnjak svetovnega slovesa za gozdne zadeve. Bil je profesor za gospodarske vede na univerzi v Helsinkih in častni član številnih inozemskih univerz in akademij. Gaillard je moral demisionirati leta 1939. v dramatičnih urah pred prvo finsko-sovjetsko vojno zaradi grozečnih pritiskov boljševiške Rusije. Vedno je neiznosno branil narodno čest. Bil je vicecanceller reda Bele rože Finske.

Lakota v Indiji

Lizbona, 22. jan. s. Že nekaj časa povzroča nemirne skrbi angleški vladi položaj v Indiji. K neprestanim spopadom med indijskimi patrioti, četami in policijo se pridružuje še strah lakote, ki se pojavlja skoraj v vseh indijskih p. krajnih, zlasti v zapadnih. Obubožanje v teh pokrajinah se trdično običuje po stalnih zaplenjenih žilveža in žita za oskrbovanje angleške vojske na Srednjem vzhodu. V Bengalijski »koraj ni več na razpolago živil, riž iz Birme pa je nedosegljiv.

V spodnji zbornici je državni tajnik za Indijo Amery govoril o oskrbi te kolonije angleške krone, ki trpi zaradi »pomanjkanja živeža in je izjavil, da so se zaradi vojne močno skrótili običajni viri za oskrbovanje Indije, neznanost pa so se povečale potrebe obroženih sil v tej deželi. K temu se pridružuje pomanjkanje kmetijskih pridelkov, zlasti žita in riža. Za obvladovanje ogromnih težav, se proučuje možnost racionaliziranja živil v mestnih sredstvih. Pripravljalne mere se že izvajajo v nekaterih večjih mestih, t. d. naravno je, da je treba premagati v deželi kakršna je Indija, ovire upravnega značaja. Glede pošiljanja žita v Indijo je minister dodal, da angleška vlada to vprašanje proučuje in da se bo glede tega izjavila šele v bližnji bodočnosti.

Velike sovjetske izgube na južnem odseku

Izjavljeni sovražni napadi — Junaški odpor nemških oddelkov v Stalingradu — Nad Nemčijo sestreljenih devet angleških letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 22. jan. Vrhovni poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

V južnem odseku vzhodne fronte so nemške čete odbile sovražnika, ki je utrpel velike izgube in ki je na vsej fronti nastopil pr doru, ter ga vrge na mnogih krajih v protinapadi nazaj. Neka oklopna divizija je pri tem z odločnim prodorom razbila močen sovražni pehotni oddelek.

Na vzhodnem Kavkazu so se nemške čete v okviru premakljivega bivanja po načrtu odmaknile od sovražnika.

Od sovražnika tesno obkoljena in močno sovražnemu pritisku trdovratno se upirajoča nemška bojna skupina v Stalingradu je morala tudi včeraj prestati hude boje proti sovjetskim četam, ki so napdale v mnogo nadmočniimi silami. Kljub junaški obrambi niso branilci Stalingrada mogli preprečiti nekoga vdora z zapada, kar je prisililo k umrknitvi lastnih postojank za nekaj kilometrov.

V borbi iz bližine je bilo uničenih večje število sovjetskih oklopnih vozil.

V velikem loku Dona in ob srednjem oku Dona se nadaljujejo ostri boji z mešanico uspehov.

Krajevni vdori sovražnika v srednjem odseku fronte in južnovzhodno od Ilmenškega jezera so se izjalovili.

Pri Velikih Lukah je bilo uničenih 18 sovjetskih oklopnih voz.

Južno od Ladoškega jezera so se razbili močni sovjetski napadi ob odločnem odporu naših čet. Sovražnik je izgubil tukaj 14 oklopnih voz.

V severni Afriki sta bila po uničenju za vojno važnih naprav izpraznjeni Misurata in Homs. Sovražnikove sile, ki so prodrele za našimi oddelki, so utrpeli hude izgube. V Tunisu so se uspešno nadaljevali lastni napadi, pri čemer je bilo zajetih mnogo sovražnih oporišč in popolnoma uničene nekatere skupine sil. Nemski lovci so napadli z uspehom železniške cilje in so sestrelili tri angleška lovka letala.

Zasedovanje velikega sovražnega konvoja, ki je bil napaden že pred dnevi, je prineslo nove uspehe. Nemško-italijansko letalstvo je uničilo pet tovornih ladij s skupno 36.000 tonami in poškodovalo razen tega 12 prevoznih parnikov tako hudo, da je treba večino izmed njih smatrati za izgubljeno.

Silbe sile angleškega letalstva so v večerajšnjih večernih urah brez načta napadle zapadno nemško ozemlje. Prebivalstvo je imelo izgube. V stanovanjskih okrajih je bila povzročena škoda na pošopih Lovska in protiletalska obramba je sestrelila 9 sovražnih letal.

Uspešen odpor v vseh odsekih

Berlin, 22. jan. s. Kakor se doznava iz vojaškega vira, so nemške čete včeraj v južnem odseku vzhodne fronte nadaljevale obrambne borbe po elastični taktiki ter so v mnogih odsekih fronte odbile boljševiške sile, ki so pridiskale na nemške črte. V teh borbah je neka nemška oklopna divizija uničila z odločnim ofenzivnim sunkom skupno oboroženih sil.

Na področju Stalingrada so se nemške čete nadalje junsko zoperstavljale množičnim sovražnim napadom ki so jih podpirale oklopne sile in topništvo. Nasprotnik je izgubil deloma v borbah iz bližine doleteno število tankov.

V srednjem odseku fronte so nemške čete s svojimi akcijami izjalovile napade sovražnika. V operativnem odseku neke nemške napadalne skupine je bilo uničenih 18 sovjetskih tankov. Južnovzhodno od Ilmenškega jezera so nemške čete odbile več ofenzivnih sunkov sovražnika in uničile s topništvom zbirališča za napad pripravljene čete. Južno od Ladoškega jezera so bili odbiti napadi sovražnika deloma s protinapadi po hudih borbah. Sovjeti so izgubili 14 tankov.

Stalinova taktika uničuje Rusijo

Berlin, 21. jan. s. Iz poročil in opisov borb na vzhodni fronti, piše Max Claus v »Deutsche Allgemeine Zeitung«, jasno izhaja osnovni značaj sovjetskih akcij. Boljševiki napadajo val za valom ne glede na izgube. Računajo razen tega na hud mraz, ki naj bi ohromel sile braničev. Načelo uničevalnih učinkov je globoko zakoreninjeno v možganih sovjetskih voditeljev, kakor se dvikaj iz prvih dob človeštva čuti dvojno varnega, ako narava, ki jo pozna, sproži svoje elementarne sile. Ruska zima in sovjetske ofenzive pripadajo istemu okviru in si sliči. Obe sta barbarški in primitivni v svoji slepi sili. Toda tudi naproti tem elementom prevladuje volja do zmage.

Stalinove rezerve ljudi in potrebščin, nadaljuje Claus, bodo mogoče za nekaj zimskih mesecev naredile lažni vtis, da so neizpriljive, toda to v resnici niso. V vsakem odseku, pa naj bo majhen ali velik, velja železni zakon, po katerem ima napadalec večje izgube, včasih strokrat večje kakor branilec.

Claus pripominja nadalje, da srdite Sta-

Nemške rezerve so nedotaknjene

Berlin, 22. jan. s. Silni napadi, ki jih Sovjeti izvajajo brez štednje ljudi in sredstev, ob vsem južnem odseku vzhodne fronte proti nemškim četam, se bili tudi danes predmet najživljnejših komentarjev v krogih Wilhelmstrasse. Glede tega se poudarja, da se ti napadi deloma razbijajo ob odporu nemških čet, deloma pa jih uničuje natančna izvedba v naprej določenih obrambnih načrtov. Podčrtava se posebno dejstvo, da nemško vrhovno poveljstvo ni dolejš zapolnilo v hudih borbah, ki potekajo na vzhodni fronti, nobene od svojih obširnih rezerv na ljudeh in sredstvih. To je tembolj pomembno, ako pomislimo, da v nasprotju s tem Rusi mečejo v borbo vedno nove energije, stvorjene iz četi, ki so prvi v borbi, kakor tudi vojne potrebščine najnovejšje konstrukcije.

K tem ugotovitvam je treba dodati nič manj važna, da enako, kakor sovjetski napadi niso dosegli nobenega odločilnega učinka s stališča ozemlja, niso niti najmanj načeli potenciala nemške vojske na ljudeh in sredstvih. Ker pa Sovjeti s svojimi napadi do danes niso dosegli nobenega cilja, ki so si ga zastavili, pripominjajo v tukajšnjih krogih, natančno samo od sebe vprašanje, kakšno bo zadržanje ruske vojske, ko bo nemško vrhovno poveljstvo smatralo, da je prišel primeren trenutek opustitve taktike, s katero se h.č. štediti največje število ljudi in največja količina sredstev in katero zdaj izvaja, da bi prešlo potem odločno v protinapad in udarilo po s. viražniku na točkah, ki so zanj življenjskega pomena. Odgovor na to vprašanje bo kmalu prišel, toda že zdaj se lahko zatrdi, da se bo zmaga nasmejala tistemu, ki bo znal dozirati svoje sile. Izrečno je bilo opozorjeno, da problem ni v pridobitven ali izgubnem prostoru, temveč v človeških in gmočnih sredstvih.

S finskih bajlič

Helsinki, 22. jan. s. Finski glavni stan poroča: V zadnjih 24. urah je osredotočen ogenj finskega orožja uničil na fronti Aunuske ožine dva sovjetska oddelka, ki sta se zbirala za napad. Na ostalih frontah slabotno obojestransko udeleževanje patrulj.

.....
Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Za tesnejše sodelovanje med sadjarji in vrtnarji

Nekaj misli po nedeljskem občnem zboru podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva Ljubljana I.

Ljubljana, 23. januarja

Razmere so prisilile mestno prebivalstvo, da se je v sedanjih časih začelo živahnejše zanimati zlasti za vrtnarstvo, obenem pa tudi za sadjarstvo. Obe panogi, ki so ju mnogi prej cenili kot priliko za zdravo, prijetno in koristno duševno razvedrilo in telesno razgibanje, sta sedaj postali izredno važni viri prehrane, nekaterim tudi denarja. Ljudje se so oklepali zemlje kot rešilne bilke.

To občutijo tudi vrtnarske in sadjarske organizacije, katerih pionirsko delo je bilo že v mirnih časih izredno važno, pa morda vse preveliko pravilno ocenjeno. Zanimanje zanje narašča v nenavadni meri; lahko bi rekli, da je lani pristopil k podružnicam Sadjarskega in vrtnarskega društva na mestnem področju dnevno najmanj po en nov član. Sama podružnica Ljubljana I. šteje danes, kakor smo že ugotovili, nad 500 članov. To je zelo razveseljivo, ne sme nas pa zavesti.

Mnogi, zlasti sedaj pristopajoči člani so pri podpisu pristopnice imeli v vidu predvsem korist, ki jim jih lahko organizacija že sedaj nudi: prvo, vrtnarji in sadjarji strokovni: mesečni, umetna gnojila, semena, škropiva itd. Tako so pretehtali svojo dajatev za društveno protidajatev in ugotovili, da jim kaže vlagati se. Pretežna večina pa nikoli ni pomislila na to, da bi pristopa ne vezala samo na svoje koristi, temveč da bi za vrtnarstvo in sadjarstvo idejo, žrtvovala preko tega, kar zahtevajo društvena pravila in pravilniki.

Vsa čast našim sadjarskim in vrtnarskim društvenim delavcem. Sadovi njihovega požitnega dela so vidni po vsej pokrajini. Danes pa je vendar tako, da jih ne smemo v svojo lastno korist puščati pri njihovem delu preveč osamljene. Od članstva se danes v interesu organizacije in njega samega zahteva mnogo več kakor samo plačevanje članarine.

Lani jeseni smo vsi hoteli sušiti sadje za zimsko zalogo. Tisti, ki so si ga pripravili, so sedaj zadovoljni in veseli. Gotovo bomo v bodoče znali ceniti domače suho sadje drugače, kakor smo ga doslej. Prihodnje jesen bo zanimanje za sušenje sadja nedvomno še večje kakor je bilo lani. Znova bomo privlekli na dan vse električne, plinske in druge domače sušilnice, ali pa si bomo našli sadja kar v domači pečici. Že lani se je izkazalo, da je vse to delo zelo zamudno in tudi razmeroma drago. Na Viču, kjer so si že lani pripravili skupno večjo sušilnico sadja, so imeli tako velik naval, da so delo komaj zmagovali. Nujno je torej potrebno da dobimo še letos v Ljubljani vsaj dve ali tri večje sušilnice, ki naj bi zlasti odgovarjale potrebam malega človeka. Z njimi bodo vsi sušili v delu razbremenjeni in tudi stalo jih bo sušenje manj. V kratkem času si bodo lahko našli sadja, kolikor ga bodo imeli, za majhen denar. Korist sadnih sušilnic za mestno prebivalstvo v sedanjem času je očitna in mora

vsak pametno misleč član pobudo o njih gradnji toplo pozdraviti.

To pa seveda ni še dovolj. Tu se sedaj še kažejo dolžnosti po napredku stremega članstva. Gradnja sušilnic stane precej tisočakov, ki z njimi danes organizacije ne razpolagajo. Tako je ta koristna zamisel v nevarnosti, da propade, če jo članstvo samo ne bo podprlo. Članstvo mora vsako pobudo, ki jo bodo njegove organizacije v tej smeri dale — pričakujemo namreč, da se bodo akciji za gradnjo sušilnic, kakor je bila splošna na nedeljskem občnem zboru podružnice Ljubljana I. kmalu pridružili tudi ostale podružnice — podpreti moralno in gnotno. Res je danes marsikomu težko odtrgati si od razpoložljivih sredstev tudi manjši znesek, vendar ga bo vsak s pametnim gospodarjenjem gotovo tako ali tako lahko utrpel. Končno ne gre za velike vsote. Koliko bo znašal gradbeni proračun, ne vemo. Toda poznalo se bo, če bo pri uresničenju načrta vsak od njih v tej ali drugi obliki, kakor bo pač vodstvo sprejemalo take prispevke, vsaj en desetak ali dva. Kdor pa zmore več, bo seveda povabljen, da žrtvuje več. Sicer pa so to že podrobnosti, ki bo o njih razpravljati šele pripravljani odbor. Na vsak način je odvisen njegov uspeh zlasti od uvidenosti članstva in od njegove pripravljenosti, da za koristno misel tudi nekaj žrtvuje. V složenem sodelovanju in skupnem nastopanju v tesnejši povezanosti vseh ljubljanskih vrtnarjev in sadjarjev je danes rešitev marsikaterega koristnega predloga, ki ga drugače tudi še tako velik idealizem in požrtvovalnost odbornikov in društvenih delavcev ne moreta rešiti.

Druge vprašanje, ki zanima mnoge sadjarje in zlasti vrtnarje, je dobava gnojil. Tudi tu bi bilo mogoče s solidarnim nastopom doseči mnogo ugodnosti za vse. Danes je večina vrtnarjev, ki ne redi živih (teh, ki redijo je izredno malo) prepuščena samovolji zasebnih prodajalcev, ki po mili volji draže hlevski gnoj. In vendar bi organizirani sadjarji in vrtnarji lahko dobili v roke najvažnejše dobavne virov, ki jih zdaj izkoriščajo zasebniki za lahek zaslužek. Oblastva bodo v tem pogledu vrtnarjem gotovo pomagala. Treba pa je, da se pokaže primeren skupen interes. Končno če ne drugega, bi bilo potrebno vsaj to, da se cene gnojil maksimirajo, kakor so maksimirane povrtine. Vse to lahko vrtnarji v tesnejšem sodelovanju prej ali slej dosežejo.

Vzeli smo za primer samo dve vprašanji, hoteli poudariti, da je danes marsikaj odvisno predvsem od skupnega dela vseh mestnih obdelovalcev zemlje. Društva store mnogo v korist članov, treba pa jih je podpreti in tesneje sodelovati z njimi. Metode starih vrtnarjev, ki še danes pridejo ponekod do veljave, da namreč ljubosumno in egoistično prikrivajo svoje znanje in boljše blago drugim, je treba opustiti. Le v tesnem sodelovanju in medsebojni pomoči je jamstvo skupnega blaga in napredka.

Na področju novomeškega okrožnega sodišča se je lani po poročilu novomeškega državnega tožilstva število civilnih kazenskih postopanj znižalo skoro za 60 odstotkov

Ljubljana, 23. januarja

Lani približno ob tem času smo poročali o letnem poročilu novomeškega državnega tožilstva za leto 1941 in na osnovi njegovih podatkov ugotovili, da se je kriminaliteta na področju novomeškega okrožnega sodišča kljub zmanjšanju pristojnostnega ozemlja zelo dvignila. Državno tožilstvo v Novem mestu je leta 1941 obravnavalo 1326 kazenskih zadev, kar je bilo mogoče, če upoštevamo, da so jih imeli leta 1940 na nezmanjšanem ozemlju le 64 več. Razen tega je bilo za presajo porasta kriminalnosti važno, da se je že predlanskim skrhla stvarna pristojnost civilnih sodišč, ker so politična kaznivá dejanja prešla v pristojnost vojaških sodišč. Na drugi strani pa je prišlo mnogo ljudi na zatožni klop, ker so se pregrešili zoper uredbe o maksimalnih cenah in so takih prestopkov imeli na vsem področju 177.

Letošnje poročilo novomeškega državnega tožilstva, ki podaja sumaren pregled poslovanja v lanskem letu, je mnogo bolj razveseljivo. Število kaznivih dejanj se je zelo znižalo! To dejstvo pa je treba ocenjevati zelo previdno, ker je mnogo izrednih vzrokov, ki so pripomogli, da je bila kriminalnost in njenemu pobujanju utemljena pot. Na zmanjšanje dela je imelo velik vpliv tudi nadaljnje sklenje stvarne pristojnosti civilnih kazenskih sodišč. Lani so številni dekreti Visokega komisarja in drugih višjih oblastev predkazali mnoge primere, ki so hoteli spadati v pristojnost civilnih sodišč, v kompetenco vojaških sodišč. S kaznivimi dejanji zoper dragino so imela sodišča le redko posla: deloma je bil promet omejen in zato tudi ni bilo mnogo prijav, deloma pa so mnogi prestopki prešli v pristojnost upravnega sodstva.

Skupno je državno tožilstvo v Novem mestu lani imelo opravka s 547 kazenskimi postopaji. Napram letu 1941 pomeni ta številka zmanjšanje kazenskih postopanj za skoro 60%. V nobenem primeru ni šlo za postopanje po tiskovnem zakonu, temveč vedno samo za postopanja po kazenskem zakonu. Tudi predlanskim letu 1940 novomeško državno tožilstvo ni vložilo nobene obtožnice po tiskovnem zakonu, kar pa je naravno, ker v Novem mestu izhaja zelo malo publikacij in periodik.

Kakor druga leta je bila tudi lani večina postopanj rešena med letom. Nerešenih je ostalo le 66 (predlanskim 73). Na predlog državnega tožilstva je bilo uvedenih 17 preiskav (predlanskim 51). V 9 primerih je bilo 10 oseb v preiskovalnem zaporu zaradi dejanj, ki jih preganja državni tožilec (predlanskim 39 primerov in 79 oseb). Ogromna večina kaznivih dejanj, ki jih preganja državni tožilec je bila rešena brez vložitve obtožnice. V celoti 406 postopanj (predlanskim 995). Državni tožilec je vlo-

žil obtožnico po kazenskem zakonu v 75 primerih (predlanskim 258). Po vložitvi obtožnice je bilo rešenih brez razprave 12 primerov (predlanskim 31).

Tako je ostalo le še 115 primerov, ko je moral državni tožilec zastopati obtožnico na razpravah. Od teh je bilo 105 prvostopenj in 12 prizivnih razprav zaradi prizvov zoper sodbe okrajnih sodišč, ki spadajo pod pristojnost novomeškega okrožnega sodišča. Teh je 11, in sicer v Novem mestu Crnomlju Kočevju Kostanjevici, Metliki Mokronogu Ribnici, Trebnju, Vojkovi Laščah Višnji gori in Žužemberku. Predlanskim je državni tožilec zastopal obtožnico na 261 razpravi.

Sodbi je bilo izrečenih skupno 38 (predlanskim 205). V 34 primerih so bili obtoženci obsojeni, v 4 pa oproščeni (predlanskim obsojenih 194 in 21 oproščeni). Zoper izrečene sodbe je državni tožilec pri glasil 4 prizive in 1 revizijo (predlanskim 10 prizvov in 5 revizij). Priziv se je v treh primerih niso zadovoljevali s sodbo ki to je izrekel sodnik poedinec, v 1 primeru pa s senatno sodbo (predlanskim 7 prizvov zoper sodbe sodnika poedinec in 3 zoper sodbe senata).

Razen tega so državna tožilstva pristojna tudi za nekatere druge poste. Tako na primer izdajajo tudi potrdila, potrebna pri raznih prošnjah za sprejem v službo da prosilec še ni bil kaznovan oziroma da je v posesti častnih pravic in podobno. Takih zadev je vsako leto precej. Tako jih je bilo lani pri novomeškem državnem tožilstvu 564. Iz prejšnjega poslovnega leta so jih prevzeli 6, na novo pa jih je prišlo 558. Med letom so jih rešili 561, tako da se prenese v novo poslovno leto samo 3.

Z Goreniskega

— Prispevki za zimsko pomoč v nedeljo so v Nemčiji zopet zbirali prstovoljne prispevke za zimsko pomoč. To je bila že peta nedeljska zbirka. V rad-viljskem okraju so nabrali 11.500, v kranjskem 14.200, v kamniškem pa 11.000 mark.

— Življenje in umiranje. V občini Šmartno pri Litiji je umrlo lani 18 moških in 23 žensk, rojenih je bilo 21 dekčev in 19 dekčic, poročili so se pa trije pari. V Dolskem je umrlo lani 6 moških in 6 žensk, rojenih je bilo 13 dekčev in 21 dekčic. V P. dgorci je umrlo lani 9 moških in 3 ženske, rojenih je bilo pa 18 dekčev in 20 dekčic.

— Premestitev. Po službeni potrebi je bil iz Mengša premeščen v Kamnik orožniški mojster Zwissler. Na njegovo mesto je prišel orožniški mojster Jakopič.

.....
inseriraj v "Slov. Narodu"

Ducejeva nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Čadonič Francu in Mariji, Zilje, občina Vinica, o priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Imenovanje komisarja za občino Semič

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na potrebo, da se razpusti občinska uprava v Semiču in imenuje izredni komisar, na temelju čl. 3. Kraljevega ukaza z dne 3. maja 1941-XIX. št. 291. odredil:

Čl. 1. Redna uprava občine Semič se razpušča.

Čl. 2. Za izrednega komisarja iste občine se imenuje fašist Ermanno Callegaris. Izredni komisar v Crnomlju je poverjen, da izvrši pričetni odlok.

Ljubljana, 19. januarja 1943.

Visoki komisar: Emilio Grazioli

Opozorilo delodajalcem in delojemalcem

Trgovinski oddelek Pokrajinske delavske zveze je prejel informacije, da se mnogo delodajalcev ni prejemkov svojega nameščenstva in vsega ostalega pomožnega oseba povišalo v smislu kolektivne pogodbe ki je bila sklenjena za delojemalce, zaposlene v trgovinskih obratih naše pokrajine. Vse članstvo in ostale prizadete naprosmo, da nam primere kršenja kolektivne pogodbe takoj javijo v svrhu našega posredovanja.

Obveščeni smo tudi, da se mnogo delodajalci branijo plačati svojim nameščenem in ostalemu pomožnemu osebju dnevnice ki jih predvideva odredba Visokega komisarja št. 231. Služb list št. 102 z dne 23. decembra 1942-XXI.

Kjer bi se predpisi te odredbe ne upoštevali, pozivamo tako delojemalce da nam takoj take kršitve javijo. Delodajalce pa naprosmo da v primeru, če so prekršili izplačilo teh dnevnice, te takoj izplačajo izračunajo jih pa na tale način. Odredba velja za nazaj, zato je izplačati brez zavlačevanja vsemu osebju po dve dnevnici ki jih izračunate tako da celotne mesečne premije posameznega uslužbenca delite s 25. Tako dobite izračunano dnevnicu. Izplačati pa je dvojni znesek tako izračunane vsote kot nagrado za 28 X in 4 X 1942.

Vse ostale informacije nudi oddelek trgovinskih delojemalcev. Miklošičeva cesta 22 nadstr. (nad knjižnico) med uradnimi urami.

Iz Srednje Štajerske

— Novi grobovi. V Mariboru so umrli: hčerka višjega narednika Bertholda Sontisch: starostna rentnica Ivana Zupanec, stara 82 let; železničarjeva hčerka Helga Muhič; vpokojni poštni ravnatelj Anton Kuss, star 75 let; gospodinja Marija Habith, stara 61 let in trgovec iz Skopja Svetozar Diklič, star 54 let. V Slov. Bistrici je pa umrla pekova žena Julijana Vavpotič, stara 65 let.

— Težka prometna nesreča. Na železniškem prelazu pri Novi vasi se je pripetila v torek zvečer težka železniška nesreča. Osební vlak je zgrabil iz Graza vozeči avtobus in ga vlekel precej hlače po progi za seboj. Dva avtobusna potnika sta bila takoj mrtva, več pa ranjenih. Med lahkoranjenimi je tudi šofer orožniški uradnik Herbert Mayer.

— Velik snežni plaz. 15. t. m. zvečer je zasul velik snežni plaz železniško cesto v Smolniku, v dolžini 50 m. Promet se je lahko nadaljeval samo s prestopanjem. Rušni gasilci so odkopavali sneg do večera prihodnjega dne, preden so cesto očistili.

— Drugi simfončni koncert mariborskega gledališča. Mariborsko mestno gledališče priredi v torek 26. t. m. zvečer v dvorani Heimabunda drugi simfončni koncert. Dirigiral bo operni dirigent Rihard Dietl.

— Ljudsko vseučilišče v Mariboru. V torek zvečer je predaval pol okriljem Ljudskega vseučilišča v Mariboru študijski svetnik dr. Karel Schalberger o Reni kot magnetnem polju Evrope.

— Delavska kuhinja. Mariborska tekstilna tovarna Avgust Ehrlich je dobila za svoje delavstvo kuhinjo, ki je bila te dni svečano odprta. Med povabljenimi častnimi gosti sta bila tudi zvezni vodja Steindl in mariborski župan Kraus. Obratovanja August Ehrlich je govoril o pomenu socialnih ustanov zlasti tovarniških kuhinj, v katerih dobiva delavstvo dvakrat dnevno zelo poceni toplo hrano.

Iz pokrajine Trieste

— Ponesrečenci. V bližini osrednje ribarnice v Triestu je povozil avtokar 47-letnega slikarja Ivana Pallija iz ulice Cavazzani 10. ki ima poškodbe na prsnem košu. Na obrazu je ranjen. 29-letni kmetovalec Viktor Babic iz S. On frija pri Piranu, ki ga je brenil jezorit mežeg, 51-letni posestnik Anton Tomiez iz Creuzice pri Castelnuovu in njegov 16letni sin Alojz sta podirala v gozdu drevesa. Po nesrečnem naključju sta stekla pred padajočim drevjem v napačno smer. Zabelo ju je večjeje. Oče je oblezel z zlomljeno desnico, sin pa z zlomljeno levico. Vsi ponesrečenci se zdravijo v triestinski bolnišnici.

— Poročili so se v Triestu Anton Zulic in gospodinja Katarina Raunic, trgovski nameščenec Dominik Bonifac in zasebnica Ines Terina, uradnik Jakob Lupieri in gospodinja Nerina Pavan.

— Odmev pesniške zbirke triestinske pesnice. Odlični kritik Jože Lipparini je objavil v kulturni rubriki dnevnika Corriera della Sera recenzijo zbirke lirčnih pesmi pod naslovom "Risonanze", ki jo je izdala znana triestinska pesnica Gianna Longo Tamburini. Zbirka je izšla v založništvu Barbera v Florenci. V svoji kritiki podrobno razčlenja omenjene pesmi ter jih zelo pohvalno ocenjuje. Pesniška zbirka triestinske pesnice je vzbudila živahen odmev po vseh italijanskih mestih.

— Umrli so te dni v Triestu 70letna Antonija Vodisek-Polanc, 84letni Josip Grison, 68letni Anton Danko, 87letna Antonija Letik-Sigon, 75letni Ivan Sedmak, 51letni Mario Mayer-Grego.

— Novo izšla pesnitev E. Viezzolija. V založništvu "Libreria" v Triestu je izšla te dni nova pesnitev triestinskega književnika Ermana Viezzolija. Pesnitev ima naslov "Dignijeni loki". Je to Viezzolijeva petnajsta pesnitev. Ovitek je umetniško izdelan po zasnutku toskanskega slikarja Benvenuto Benvenutija.

— Nastop triestinskega tria. Te dni bo koncertiral v liktorski dvorani triestinski trio. Koncert je namenjen predvsem članom Italijansko-nemškega združenja, deleži pa se ga bodo lahko tudi nečlani proti plačilu skromne vstopnine.

— Ponesrečenci. Neki avto je povozil 47letnega kolesarja Elira Vinka iz ulice Istria 152, ki je oblezel s številnimi po-

škodbami. Slična usoda je doletela 25letnega Maria Uciala iz Servole, ki ga je tudi povozil neki avto in ki ima poškodbe po čelu in obrazu. Pri delu sta se ponesrečila 31letni delavec Anton Zašek ter 29-letni delavec Natala Kolaric iz Aquilinie 429. Vsi ponesrečenci se zdravijo v triestinski bolnišnici Kraljice Helene.

Malo zimskega premora

z vsemi dobrotami južnega vremena, ki smo se ga pa zelo razveselili — Prodaja povrtine na trgu olajšana

Ljubljana, 23. januarja

Zima se je letos začela sorazmerno pozno, a zdi se, da smo je že vsi siti. Nedvomno se ni nihče razveselil ob napovedih prejšnje dni, da bo mraz se pritiskal kakor je lani januarja. V petek se je zdelo, da se je mraz šele začel. Zato je pa bilo včeraj tem večje in tem prijetnejše presenečenje, ko je žž noč zavladalo pomladno razpoloženje. Matija bo razbijal led ali ga celo delal šele čez mesec dni. Če bo tedaj tako toplo kakor je bilo včeraj, bomo lahko zadovoljni. Zato pa seveda zdaj ne mislimo, da je zime že konec: to je le prijeten premor med zimsko predstavo, da ne bo postalo vse preveč dolgočasno. Nastopilo je sicer pravo južno vreme in ogrelo se je tako naglo, kakor če zakuríš železno peč, toda najbrž bo vsega veselja konec prav tako naglo. Davi je bilo zopet že hladno, ker je bilo ponoči jasno. Jug in jasno nebo pozimi, to je res vremenska posebnost, ki je niti pratika ne more zaznamovati s svojimi slovitimi znaki.

Južno vreme je seveda močno vplivalo na razpoloženje meščanov včeraj. Tako so nekateri prvič v tej zimi odprli okna stanovanj, kar je nedvomno godeček, ki bi ga moral kronist zapisati. Ulice so postale nenavadno živahne in na njih smo srečali zopet ljudi, ki jih nismo že videli od zadnjega toplega vremena jeseni. Vendar pa včerajšnji sprehodi po ulicah niso bili posebno prijetni. Lilo je od kapov in s streh so drsli snežni plazovi. Tu in tam se je tudi odtrgala cima (ledena sveča), da je zvokno zacigljalo, ko je padla na glavo. Sneg se je pa začel spreminjati v led in nenadno so ljudje na cesti postali telovadci. Premetavali so ude po neki nenapisani prosti vaji in marsikdo je presenečen ugotovil, da je padel, ko je že nekaj časa brcal na tleh in lovil sapo.

Jug je popoldne odprl vse svoje registre in sneg je kopal kakor na peč. Jugu je

pomagalo še solnce, ki sicer ni pripekalo kakor po vremenskem reku o vremenu sv. Vincencu, vendar je tudi zalego vsaj za en telovnik. Jug se ni dolgo unesel tudi še ponoči. Sneg je bil bobnel s streh in veter je zavijal okrog hiš, da se nam je zdelo, kakor da poslušamo pravi pomladni vremenski koncert. Včeraj je jug opravil toliko dela, da smo se davi lahko drsali več ali manj navdušeno. Četniki so bili tu in tam vprav stekleni. Hišniki so nam privoščili to nedolžno veselje, zato so hodnike posipavali davi le nekateri, drugi so pa čakali, da se bo led zopet raztalil.

Vpliv južnega vremena se je danes dobro pokazal tudi na živilskem trgu. Svoje pridelke so zopet pripeljale dobre znanke gospodinj, Trnovčanke, ki ne pozabijo na nas tudi, ko je malo blaga. Danes je bila mnogo lažja prodaja občutljive povrtine na prostem; prodajalcem se ni bilo treba bati, da jim bošta zelenjava in sadje pomrznila. Posamezni branjevi so se danes zopet zelo založili s cvetjačo, lepim blagom, ki mu ni mogel mnogo školovati tudi mraz med prevozom. Cvetjača je bila snežno bela. Med uvoženo zelenjavo je mnogo endivije, tako da zdaj domače endivije več ne pogrešamo. Trnovčanke so danes pripeljale tudi nekaj zelenjave, a posamezno so bile najbolj založene s zeleno kolerabo, ki so jo hranile v kletih. Tudi rumene kolerabe je bilo nekaj. Precej je bilo zelene. Zdal je precej povprečevanja po radiu. Odkar leži sneg ni več naprojal motovila in špinace. Posamezni branjevi so pa založeni z uvoženo špinaco.

Med sadjem prevladujejo oranže. Domače sadje je zastopano še z jabolkami, a več kakor svežega domačega sadja, je snihga, ki ga pa ljudje ne kupujejo mnogo.

Danes je bilo na trgu precej živahno, menda tudi zato, ker se gospodinj niso več tako bale mraza kakor prejšnje dni.

ŠPORTNI PREGLED

Usoda izvrstnega poljskega boksarja

V parških boksaških krogih se zelo zanimajo, kakšna usoda bo doletela izvrstnega boksarja srednje teže kategorije Stefana Oleka, ki je v kratkem času postal znan po vsem zapadu po svojih sijajnih zmagah. Oleka preganjajo: razne težave in nedavno so se razmere tako zapletle, da je nastalo vprašanje, ali bo še smel sploh nastopati.

Olek je pred kratkim prestopil k profesionalcem. Doslej je v Parizu in Franciji nastopil devetkrat in prav tolikokrat zmagal pred regularnim koncem. Uveljavil se je tudi na mednarodnem turnirju v Bruslju, kjer je pršel v finale s Syson, kandidatom za evropsko prvenstvo najtežje kategorije. Olek ima 8 bratov in sester in je po rodu Poljak. V Franciji živi že nekaj let, vendar mu še niso priznali naturalizacije. Sedaj je Mednarodna zveza za profesionalni boks obvestila vse včlane države zveze, da ni dovoljeno nastopati boksarjem, ki niso včlanjeni v nobeni zvezi. To je baš Olekov primer.

Francoska zveza je v razumevanju Olekovega položaja prevzela nadomestovanje poljske zveze in zaprosila mednarodno zvezo, naj mu dvoli nastopanje. Olek je bil že pooblaščen za nastopanje v Franciji in Belgiji, definitivnega odgovora iz Rima pa še ni prejel.

Francoski prijatelji boksarskega sporta z zanimanjem pričakujejo odgovor mednarodne zveze. Vsi želijo, da bi bila simpatičnemu in sposbnemu boksarju omogočena kariera neglede na vprašanja birokratičnega značaja.

Četrti roman DK

»Nestanovitno srce«, eno najnovejših del priljubljenega italijanskega pisca Arnalda Fraccarolija,

ie izšel!

Roman napeto in zanimivo prikazuje razgibano življenje in umetniško ustvarjanje skladatelja mojstra Bellinija. Riše nam družabno in gledališko življenje evropskih prestolnic v prvi polovici preteklega stoletja.

Naročnikom »Dobre knjige« se novi roman že dostavlja. Naročniki, ki prihajajo sami po knjige v upravo naših listov, lahko dvignejo tam tudi Fraccarolijev roman.

V podrobnih prodaji se dobi knjiga v knjigarnah. Broširana velja 10 lir, v platno vezana in na boljšem papirju tiskana pa 25 lir.

Ako želite knjigo dobiti po znižani ceni in si obenem zagotoviti tudi nadaljne odlične romane, se naročite čimprej na novo zbirko »Dobre knjige«! Priglasite se v upravi naših listov v Narodni tiskarni.

Iz Hrvatske

— Zagrebška opera na Dunaju 10. Zagrebška opera bo gostovala na Dunaju 10. in 12. februarja. 10. februarja vprizori opero »Nikola Subić Zrinjski« in dirigiral bo Lovro Matačić. 11. februarja bo dirigiral Jakob Gotovac svojo komično opero »Ero z onega sveta«. 12. februarja pa priredi zagrebški simfončni orkester pod vodstvom Lovro Matačića koncert. Spored bo obsegal samo hrvatske skladbe.

— Hrvatsko-slovaška trgovinska pogodba. Hrvatski parlament je ratificiral trgovinsko pogodbo, sklenjeno med Hrvatsko in Slovaško.

— Nova ureditev zavarovalništva. Po novi uredbi izgube pravice do poslovanja na Hrvatskem zavarovalnice s sedežem izven državnega ozemlja, če nimajo na Hrvatskem nobene zakonito ustanovljene podružnice. Posle takih zavarovalnic prevzamejo z vsem premoženjem in treh mesecev hrvatske zavarovalnice, ki jih pooblasti za to finančno ministrstvo. Zavarovalnice s sedežem v inozemstvu, ki imajo zakonite podružnice na Hrvatskem morajo v 14 dneh zaprositi pri finančnem ministrstvu za dovoljenje, da smejo še dalje poslovati.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sobota, 23. januarja: Zoroza Dvice Marije.

Jutri: Nedelja, 24. januarja: Timotej.

DANASNJE PREDSTAVE

Kino Matica: Roman revnega mladentca.

Kino Sloga: Vedeževalec.

Kino Union: Med tihotapci.

Kino Moste: Leon Damaščan in Skušnjave.

PIREDITVE V NEDELJO

Kinematografi nesprenmenjeno.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Mr. Bakračič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta št. 20; Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo bo opravil od sobote ob 20. do ponedeljka ob 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Ivan Logar, Cesta 29. oktobra 7.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 23. januarja ob 17.30: Zaljubljena žena Red Premierski.

Nedelja, 24. januarja ob 14.: Snegulčica. Mladins

Izpred okrožnega sodišča

Po krivdi otrok sta prišla na zatožno klop — Ker ni bilo dokazov za njuno krivdo, sta bila oproščena

Ljubljana, 23. januarja. Kmalu bo leto dni, kar so se pred malim senatom okrožnega sodišča zagovarjali kmetje in njihovi otroci iz neke vasi v Polhograjskih hribih, kar so ob prevratu podirli telefonsko napeljavo in pokradli drogovce, žico in izolatorje. Nagla orožniška preiskava je že nekaj dni po barbarskem razdejanju odkrila vse krivce. Prijavljeno so bili sodšču, kjer se je kmalu zatem proti njim izvedla razprava. Poleg očetov so na zatožni klopi sedeli tudi njihovi mladoletni sinovi, stari nad 17 let.

Očetje so vsi krivdo za vandalstvo početje zvrstili na sinove, vendar se je pokazalo, da jim niso prehodno zamerili. Žica je bila namreč uporabna za domačo električno napeljavo, ki so si jo že davno želeli, bali pa so se stroškov. Vsi otroci so bili obsojeni na pogojne kazni, ker dotlej še niso imeli opravka s sodiščem in kazenskim predpisi. Dva od obtoženih pa sta izostala in je bilo postopanje proti njima izločeno.

Pred sodne sta stopila šele ta teden. 62letni posestnik Janez T. iz Samostorice je sedel na zatožno klop kar za nahrbtnikom na rami, njegov 27letni sosed Ciril K., ki je po poklicu mizarjski pomočnik pa v silovitem plašču, med tem ko je železni klobov obel preko naslonjala klopi.

Oba sta zanikala krivdo. Janez se je izgovarjal, da je prepovedal otrokom prinesiti domov karkoli, kar se je tiste dni kradlo okrog državnega blaga. Otroci ga niso ubogali in so, ne da bi vedel, skрили v skednju nekaj izolatorjev. Sin je bil zato že obsojen. Enako se je zagovarjal Ciril, ki ga na dan tatvine sploh ni bilo doma. Vendar je za žico zvedel prej, kakor so ga

DNEVNE VESTI

— Smrt znanega publicista. V Rimu je umrl znan publicist Otorino Cerquigni, ki je skozi dolgo vrsto let sodeloval pri listu »Domenica del Corriere« za zanimivimi ter poučnimi prispevki. Bil je tudi 20 let sodelavec triestinskega »Piccola«, vztrajen raziskovalec, ki si je v teku let zbral dragocen arhiv, iz katerega je lahko črpal bogato gradivo glede razčrčevanja ter obravnavanja najbolj različnih vprašanj. Med njegovim publikacijami, ki so izšle v posebnem natisu, je omeniti predvsem »Letovanje papežev« ter »Mali v umetnosti velikih«. Pekočnik je bil po rodu iz Trevisa pri Perugiji. S svojim marljivim publicističnim delovanjem si je ustvaril trajen spomenik v sredini sodobne italijanske publicistike.

— Vneto sodelovanje rumunskih izobražencev pri spoznavanju italijanske kulture. Bukareški list »Timpul« objavlja zanimiv članek, ki ga je napisal rumunski državni podtajnik za tisk prof. Marcu, ki razpravlja v tem članku o lepih uspehih italijanskih tečajev, ki so bili organizirani po funkcionarjih Italijanskega kulturnega zavoda. O teh tečajih prinaša poučno gradivo tednik Timpul Familiei. Prof. Marcu je otvoril te dni v Budimpešti poseben rumunski odtsek Italijanskega zavoda za študije o preporodu, ki ima svoj osrednji sedež v Florenci. Ob tej priliki je obrazložil prof. Marcu temeljne smernice sodelovanja rumunskih dijakov ter znanstvenikov z organi omenjenega zavoda.

— Novi tehnični svet O. N. D. V rimskem službenem listu je bilo objavljeno imenovanje novega tehničnega sveta Dopolavora. V novo imenovanem tehničnem svetu so comm. Mario Carosi, dr. Mihale Mugoni, dr. Ferruccio Argentini, prof. Mariano Varisco, Benedeto Peterlin, dr. Mario

Kino MATICA
V prijetno spremembo in ljubko razvedrilno dnevno ob 14.30, v nedeljo ob 10.30 zaželena umetnina v tehnikoloru

SNEGULJČICA
Ob 16.30 in 18.30
ROMAN REVNEGA MLADENIČA
z Amadejem Nazzarijem

Pompej, prof. Ivan Balella, Ugo Gatti, nac. svetnik Gino Segui, Mario Giustiniani, nac. svetnik Kornelji Marzio, nac. svetnik prof. Jožef Landi, nac. svetnik Gerard Locurcio, nac. svetnik Enej Gignardi, nac. svetnik Renato Rinaldi. Novi tehnični svet bo opravljal svoje funkcije do 31. decembra 1944-XXIII.

— Nakazila živih abesinskih povratnikov. V smislu posebne odredbe ministra za poljedelstvo in gozdove smejo dobaviti trgovine z živili ter javni lokali odgovarjajoča živila tudi na odrezke starejših datumov. Seveda morajo biti zadevni odrezki oziroma nakaznice pečatni s posebnim pečatom »Povratnik iz Italijanske Vzhodne Afrike«.

— Srečnosne številke. V seriji 26 zkladnih bonov so bile izžrebane sledeče številke. Za dve nagradi po 100.000 lir št. 767.974 ter 1.488.343. Štiri nagrade po 50.000 lir za št. 65.340, 121.631, 836.694 in 1.932.575. V seriji 27: dve nagradi po 100.000 lir za št. 19.946 in 826.238. Štiri nagrade po 50.000 lir za št. 309.030, 281.242, 469.181 ter 597.525.

KINO MOSTE
Krasen film junaških borb, ljubezni in poštenosti. Nadaljevanje nepozabnega filma »Capitan Tempesta«
Leon Damašcan
Otelo Toso in madžarska lepota Zita Szelezcky v filmu plesa, glasbe, petja in ljubezenskih spletk
Skušnjave
Delavnik: ob 17., nedelja ob 14. in 17.
Predprodaja v nedeljo ob 10.30 dalje

posetili orožniki. Misli pa je, da ga zato ne more zadeti nobena odgovornost.

Sodniki so prebrali nato obsodbo, ki jo je izrekel senat, ko je lan razpravljaj o krivdi ostalih obtožencev in ugotovil, da obtožena še nista bila kaznovana. Po kratkem posvetovanju so ju zaradi pomanjkanja dokazov po § 280 kp. oprostili.

Prekupčevalec z ukradenim usnjem

Ze pred časom je bilo vlomljeno v večje ljubljansko skladišče usnja. Tatovi so odnesli večje število kož, ki so jih skrilj v zatvornici na Ljubljani pri Sv. Petru. Usnje so našli otroci in dva fanta sta si domislila, da bi si ga nekaj prisvojila. Prenesla sta nekaj kož v drugo skrinjalo. Nato sta iskala kupce. Med drugimi se je za usnje zanimal tudi 32-letni delavec Jakob Č. Kupil je tri kože in dal zanje fantoma 200 lir. Kože je kmalu prodal naprej hišni posestniku v Strelški ulici R. Z. in dobil 880 lir. Ta jih je kupila, da bi jih zamenjala na kmetih za živež.

Obtoženec je dejanje priznal in tudi glede krivde ni mogel mnogo prigovarjati obtožbi, saj je kože kupil za izredno nizko ceno in od otrok. Sodišče mu najbrže tudi če bi tajil, ne bi verjelo, ker je bil že večkrat kaznovan. Obsodili so ga na 2 meseca in 15 dni strogega zaporu in 50 lir denarne kazni. Dej kazni je že prestal s preiskovalnim zaporom.

Obenem z njim bi se morala zagovarjati še dva obtožena zaradi enakih prestopkov. Ker se pozivu sodišča nista odzvala, je bilo postopanje izločeno in bodo razpravljali, ko se vrneta v Ljubljano.

LJUBLJANSKO KINEMATOGRAF
Delavniki: Matica ob 14.30, 16.30, 18.30; Sloga ob 14.30 dalje; Union ob 16., 18.15. — Nedelje in prazniki ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-4
Propad in karijera mladega plemiča. Ljubezna drama med velikaši 19. stoletja
Roman revnega mladeniča
Igrajo elegantni Amadeo Nazzari in Katarina Boratto
Ta film predvajamo dnevno ob 16.30 in 18.30 uri
Dnevno ob 14.30 in v nedeljo ob 10.30 predvajamo
Sneguljčica

KINO SLOGA — TELEFON 27-3
Zopet dve uri prijetne zabave! Macario nastopa enkrat tudi kot
Vedečevalec
Poleg njega še L. Beghi, E. Fiermonte in drugi
Predstave ob delavnikih ob 14.30 ure dalje; v nedeljo ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30. — Konec ob 20.15

KINO UNION — TELEFON 22-2
Burno življenje mladega dekleta iz francosko-belgijskih obmejnih krajev
Med tihotapci
V glavni vlogi: Pierre Blanchard, Anne Dureau
Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30 uri!

— Živi mrtveci. V nekaterih časih je bila objavljena vest o smrti pesnika Renza Laurana. To vest so čitali tudi pesnikovi svroci, ki pa niso preleteli o njegovi smrti nobenega službenega sporočila. Po objavljeni vesti naj bi bil umrl za božične praznike. Toda pesnikovi svroci so prejeli od Renza Laurana samega dopisnico, ki je bila napisana ter odposlana dne 31. decembra in ki je prispela s San Remo dne 14. januarja. V dopisnici sporoča pesnik z bojišča, da je zdrav in žil. Seveda ni imel, kakor se je pozneje izkazalo, niti najmanjšega pojma o vseh, ki so krožile o njem v rodnem mestu. Na ponovne poizvedbe se je izkazalo, da je vest o padlem pesniku slonela na pomoti. Verjetno je kdo v vojnem trušču zamenjal osebi in odposlal svojcem domov napačno sporočilo, ki je potem krožilo po vsem San Remu.

Po stari ljudski veri pa je namenjeno dolgo življenje vsem onim, ki so bili živi pri oglaševanju za mrtve. To velja seveda tudi za pesnika Renza Laurana, ki bo nedvomno spenil še precej pesmi, predno bo nastopil pot, ki mu je bila že sedaj po pomoti razglašena.

— Vajen izum pomorskega pionirkega častnika. Te dni preizkušajo v Polji nove priprave, imenovane po višem častniku pomorskih pionirskih oddelkov Evgeniju Rapalu, ki je nove priprave izumil. S pomočjo njegovega genialnega zamisla je mogoče zgraditi pravi podvodni žerjav, ki bo odlično služil pri dvigavanju najrazličnejših potopljenih teles. Izum Evgenija Rapala proučujejo še pristojni zavodi, katerih organi pa so se že prepričali o uspešnosti dosedanjih poizkusov ter preizkusov pri Poli.

— Zlata spominska svetinja. Z zlato svetinjo je bil odlikovan v spomin kapitan pilot Rudolf Rebez iz Trieste. Bil je hraber letalec ter se je odlikoval kot prostovoljec že v španski vojni. Prejel je štiri hrabrostna odlikovanja. V neenaki letalski bitki nad Sredozemskim morjem je žrtvoval svoje mlado življenje. Z istim odlikovanjem je bil počaščen spomin korporala Severina Lese iz Torreeina pri Udinu, ki je služil pri devetem alpskem polku. V srđiti borbi je bil ranjen. Toda nadaljeval je z borbo, dokler mu ni zmanjkalo municije. Potem so mu drobci granate razmesarili nogo. Ko so prihiteli tovariši, da bi mu pomagali, je odklonil njihovo prizadevanje in jih je izpodbujal k borbi z golim orožjem ter k za-

ustavitvi sovražnega navala. Srebrno svetinjo pa je prejel v spomin narednik pilot Albert Dragan, po rodu iz Pole. S svojim hidroplanom je izvedel nešteto uspešnih poizvedovalnih poletov. Ob nekem letu, ko je izsledil sovražni konvoj na odprtem morju, zasčiten z letalonosilko ter drugimi vojnimi ladjami, je hrabro sprejel borbo s sovražnimi lovskimi letali. Iz letalske bitke se ni več povrnil na svoje letalsko oporišče.

— Smrt odličnega italijanskega glasbenika. V mestu Salo je umrl znani, odlični glasbenik Jakob Benvenuti. Umrl je v najlepši moški dobi, star 57 let. Po končanih srednjošolskih študijah se je posvetil glasbenemu študiju. Diplomiral je leta 1909 na bolognskem glasbenem liceju. Pozneje se je specializiral v spoznavanju starejših italijanskih skladb. Kot izvrsten poznavalec italijanske glasbe je postal umetniški ravnatelj odlične glasbene zbirke italijanskih glasbenih klasikov. Od imenovane zbirke je izšlo doslej 10 delov, ki predstavljajo dragoceno glasbeno kulturno vrednost.

— Novi španski veleposlanik v Rimu. Pred nekaj dnevi se je vrnil iz Brazilije španski veleposlanik Raimund Fernandez Cuesta, ki ga je določil general Franco za novega španskega veleposlanika v Rimu. Pripravlja se na pot v prestolnico Italije. Novi španski veleposlanik v Rimu je bil od vsega začetka falangist, bil je sodelavec Joseja Antona de Rivero od pričetka njegovega gibanja. Skupno z njim in Seranom Sunerjem je bil zaprt po organih Azanove vlade. Na čudovit način se mu je posrečilo, da se je v zadnjem hipu rešil med justicijskimi strelji. V Rimu se je že mudil v marcu 1939, ko ga je general Franco določil za svojega zastopnika pri posvetitvi sedanjega pipeža Pija XII. Do braziljske vojne napovedi je bil Raimund Fernandez Cuesta španski veleposlanik pri brazilski vladi.

— Italijanski tečaji za nemške vojake. Dopolavoro A. E. Bianchi v Milanu je organiziral posebne tečaje za kaplarje in prostake nemške vojske, ki se bodo učili italijansčine in ki so podrejeni poveljstvu nemške protiletalske obrambe. Udeležencem bo preskrbel Dopolavoro brezplačne učne knjige. Dopolavorova pobuda je vzbudila pri nemških kaplarjih in prostakih številen odziv.

— Kuhinje za milanske mestne službenice. Predvčerajšnjim so bile otvorene v Milanu kuhinje, ki so bile ustanovljene z namenom, da bodo nudile ceno in tečno hrano mestnim službenicem posameznih oddelkov. Milanski župan si je v spremstvu podžupana dr. Severinija in glavnega tajnika Rivolta ogledal naprej kuhinjo, kjer prejemajo hrano mestni gasilci in stražniki. Ta kuhinja bo nudila kosilo in večerjo 270 osebam. Zatem je posetil milanski župan kuhinjo, kjer so na hrani službenice mestnega preskrbovalnega oddelka. V tej kuhinji je prostora za 550 oseb. Razen tega si je ogledal milanski župan tudi druge kuhinje, kjer so na hrani milanski službenice drugih mestnih oddelkov.

— Nesreče. Včeraj so bili sprejeti v ljubljansko bolnico številni ponesrečeni. Ana Kastelic, 52letna beračica iz Stiene, se je pri padcu s peči potolkla po glavi. — Rada Jakovca, 6-letnega sina posestnika iz Adlešičev in njegovega 4letnega brata je popadel neki pes ter ju močno ogrizel. Prav tako je ugriznil pes Marijo Bunjevčev, 30letno posestnico iz iste vasi. — Štiriletna hčerka čevljarja iz Vidma Daniela Šuštar si je pri padcu na cesti zlomila desnico. — Ivanka Trešče, 34letna gospodinja iz Ljubljane, si je pri padcu v sobi zlomila desno nogo. — S. A. K. Smrtnik, 2letna hčerka posestnika iz Hrapulja si je pri padcu s peči zlomila levo nogo. — Teza Štanjak, 86-letna mestna ubega, se je oparila s krepcom po rokah in trebuhu.

17. JANUAR
—lj Naglo menjava temperature. Včeraj jutraj, ko je bilo še oblačno, bi marsikdo prisegel, da nastopa južno vreme. Toda ob pogledu na barometer smo bili v zadregi, kajti zračni tlak je bil sorazmerno visok in ni kazalo, da bo popustil. Bilo je tudi še precej hladno. — Kmalu se je tudi zjasnilo, pa smo mislili, da bo zopet prišel mraz. Toda že dopoldne je preplaval Ljubljansko kotlino močan val toplega zraka, da se je temperatura izredno hitro zvišala. Pomisliti samo, da je znašala minimalna temperatura v petek še —16°, včeraj je pa dosegla maksimalna temperatura že +6°! Kljub močnemu jugu se nebo ni povsem pooblačilo in v predelki noči je bilo skoraj povsem jasno. Zato se je zopet nekoliko ohladilo, tako da je minimalna temperatura znašala —4°. Danes se bo pač še poznalo, da je včeraj grel jug, ni pa zanesljivo, ali bo južno vreme trajalo delj časa. Zračni tlak je včeraj le malo popustil in davi je zopet malo narasčal.

ZAHVALA
Ob priliki svoje 60 letnice sem prejel toliko toplih in priskrbenih čestitk, da se žal ne utegem za vse pisмено zahvaliti. Zato izrekam vsem, ki so se me tako priskrbeno in ljubeznivo spomnili, po tej poti svojo globoko in iskreno zahvalo.

Ljubljana, dne 22. januarja 1943.
MIROSLAV URBAS
Slomškova ulica 13

—lj VI. sinfonični koncert. Izmed naših domačih dirigentov ima malokdaj za seboj tako bogato in tudi uspešno dirigentsko karjiero, kakor ravnatelj Mirko Polič. Vsi mu priznajo njegovo veliko glasbeno izobrazbo in ogromno rutino, ki jo ima kot dirigent, vse to pa mu daje možnost, da uspešno in z velikim umetniškim zanosom izvede vsako nalogo, ki mu je poverjena. Pred dirigentski pult bo stopil zopet v ponedeljek, dne 25. t. m. v veliki unijski dvorani ter dirigiral VI. sinfonični koncert z izredno bogatim sporedom. O nekaterih koncertnih točkah smo že govorili, danes opozarjamo predvsem na veličastno Beelinjevo Uverturo k operi Norma, na prekrasno Dvojakovo 4. sinfonijo, ki se v marsičem močno razlikuje od drugih, predvsem od klasičnih sinfonij, še prav posebno pa na prvo izvedbo Preludija, ki ga je napisal za veliki orkester dirigent, skladatelj Polič sam. Preludij je uvod k 3. dejanju njegove opere, ki se nahaja še v rokopisu. Je pa že popolnoma gotova in tudi instrumentirana. V tem

svojem delu se poslužuje, kakor rečeno, skladatelj velikega orkestra in uporablja poleg vseh drugih instrumentov tudi saksofon, ksilofon, bas-klarinet in klavir. Poleg navedenih točk se bodeta izvajali še dve sinfonični pesnitvi, in sicer Smetanova Vitava in Musorgskega Noč na Lisi gori. Opozarjamo na točni začetek koncerta, ki začne ob pol 7 uri, konec bo malo pred 8. uro. Vstopnice v Knjižarni Glasbene Maticе.

—lj Izpred sodišča. Lani 24. decembra smo poročali o glavni razpravi proti Francetu Poženelu iz Ljubljane, da je napisal pismo nekemu italijanskemu sodšču in v njem skušal nekaj ljudi dojenati. Naknadno smo se pa prepričali, da ni res, da bi bil Poženel napisal dotično pismo in s tem zakrivil najhujše dejanje. Pismo je napisala in z imenom Franceta Poženela podpisala neka druga oseba, ki jo je Poženel pri razpravi imenoval.

Zahvala
Za premnoge, priskrbenе čestitke, ki sem jih prejel ob priliki svoje šestdesetletnice, se tem potom vsem prav iskreno in toplo zahvaljujem.

Lončar Josip
Koldovska ulica št. 33

—lj Opozerilo delodajalcev. Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani opozarja vse delodajalce, da je bilo v zadnjem času sklenjenih več kolektivnih pogodb, tako za krojaško, šiviljo, modistovsko, tekstilno, pletilsko, čevljarstvo, usnjarsko, frizersko, trgovsko in gostinstvo stroko, s katerimi so bile medsebojno uslužbenec v teh strokah ponovno zvisane. Vse delodajalce, ki še niso prijavili višjega zaslужka svojih uslužbenecv, vabimo, da te zaslужke v smislu § 10 zakona o zavarovanju delavcev zavoda takoj prijavijo na predpisanih tiskovinah, da se tako izognejo kazenskim določbam §§ 16 in 194 cit. zakona.

—lj Služkinje in ostali hišni posli. Od vedenja v službi je velikokrat odvisno, ali ostanete v službi in se počutite zadovoljne, ali pa ste ravnajo zaradi svojega vedenja brez zaposlenja in imate še druge težave. Važno predavanje o tem vprašanju bo podala gdč. Lebarjeva na sestanku za služkinje, ki bo jutri, v nedeljo, dne 24. januarja 1943 ob pol 4. uri popoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze na Miklošičevih cesti 22. Govoril bo tudi predsednik Pokrajinske delavske zveze. Vstop je brezplačen. Na sestanku vjudno vabi odbor Sindikata hišnih poslov.

—lj Umrla so v Ljubljani od 15. do 21. t. m. Benedikt Franciška roj. Verhovnik, 83 let, posestnik, Slajmerjeva ul. 5; Bahč Terzija, roj. Dukarič, 76 let, vdova žel. uradnika, Vidovdanska c. 9; Struna Franciška, roj. Gerdien, 79 let, vdova delavca, Japljeva ul. 2; Merčun Ivan, 94 let, orožn. stražmojster v p. Vidovdanska c. 8; Maier Anton, 83 let, šolski nadzornik v p. Breg 16; Lavš Ivana, 70 let, vpokojenka tob. tovarne, Poljanska c. 16; Rojce Ivana, roj. Brolih, 64 let, žena mizarjskega mojstra, Pavšičeva ul. 29; Marčan Jože, 53 let, ekonom sanatorija Slajmerjev dom, Ktnikova ul. 17; Snój Franciška, sestra Klavdija, 85 let, usmiljena sestra sv. Vinc. Pavel, Vidovdanska c. 9; Artnik Ivan, 66 let, tovarn. mojster v polk. šmarska c. 43; Pukelstein Ursula, roj. Kregar, 74 let, vdova izvoščka.

Koroška ul. 18; Morbacher Viljem, 61 let, nadpivovar pivovarne Union, Celzvska c. 22; Petrič Jožef, 81 let, posestnik, Rožna dolina, C. VII/9; Ceme Marija, 87 let, kuharica, V. dovodanska c. 9; Rijavec Leopold, 56 let, delavec, Cesta dveh cesarjev 115; Kušar Marija, roj. Anzele, 66 let, žena knetovaleca, Tržaška c. 91. — V ljubljanski bolnici so umrli: De Sch'ava Franciška, roj. Deisinger, vd. Kopitar, 86 let, zasebnica, Koldovska ul. 24; Koren Janez, 72 let, drž. vpokojenec, Breg 24 pri Borovnici; Komdar Janez, 30 let, sin posestnika, Klanec 32, Stari trg pri Logatcu; Grdedolnih Marija, 50 let, Horjul; Pogačar Jakob, 74 let, delavec, Viš 104; Gombač Viktorija, roj. Legiša, 67 let, vdova preglednika, Šmartinska c. 14; Boris v Vladimir, 51 let, žel. uradnik, Mestni trg 10; Uranč Helena, 68 let, kuharica, Tržaška c. 14; Strle Anton, 31 mizarjski pomočnik, Krvava peč 4, Velike Lašče; Basaj Vasja, 11 let, sin ravnatelja Zadrúžne zveze, Pražakova ul. 3; Langerholz Bronislava, 3 leta, hči zaseb. uslužbenca, Rožna dolina, C. XV/8; Bohte Karmen, roj. Battel, 34 let, zasebnica, Hradskega c. 32; Hvala Viktor, 52 let, Liplje pri Planini.

—lj Umetnostna razstava v salonu Kos v prehodu Nebotičnika je podaljšana do 30. t. m. S tem je nedvomno ustrezno vsem, ki si zanimive razstave še niso ogledali.

—lj Pevski koncert. Pevski popoldanski koncert dne 2. februarja ob 4 popoldne v Franciškanem dvoranu priredi splošno znani in priljubljeni tenorist Slavko Lukman. Na sporedu so tuji in domači skladatelji. Iz prijaznosti sodeluje sopran Anič Anita, pri klavirju g. prof. Ubald Justin.

—lj Dimnikarski mojstri naj dvignejo mlo za mesec januar pri Odsaku za obrtništvo v Copovi ul. 1 med uradnimi urami najkasneje do 28. t. m.

—lj Gospodinjam in kuharicam priporočamo nabavo Gospodinskega koledarja, ki se dobi v knjižarni Tiskovne zadrúge v Ljubljani, Selenburgova g. 3.

—lj V počastitev spomina g. Ivana Merčuna daruje družina dr. Jakša 100 lir za mestne reveže.

—lj Anabile passito, Gambellara passito, izvrstno sortirana vina toči gostina Lovšin.

DOBER RACUN
—Kaj se misliš res poročiti s tem 70 let starim bankirjem in preživeti z njim vse svoje življenje?
—Svojega ne, pač pa njegovo

NAPRODAJ
dve sivi moški obleki, ena popolnoma nova, za srednjo postavu in za tri obleke blaga; eno stensko ogledalo (bruseno) in 2 rjav-hlači, novih, več ur različnih vrst, tudi Omega, garantirane, dva foto-aparata in en daljnogled. — Vse ugodno naproday. Poglejte se: Rogelj, Koldovska ulica 35, dvorišče.

CEVLJARSKE POMOČNIKE
sprejemem za šivano in zbito delo. — Mrak, Sv. Petra cesta št. 30.

INSERIRAJ
Slov. Narodu

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

PUPILARNO VARNA!

IZPLACUJE

»A VISTA VLOGE« VSAK ČAS, »NAVADNE« IN »VEZANE« PO UREDBI. — SODNO DEPOZITNI ODDELEK HRANILNIKI TEKOCI RACUNI ZA VSE VLOGE IN OBVEZE HRANILNICE JAMČI

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

360 let gregorijanskega koledarja

L. 1582 je bil reformiran julijanski in bil uveljavljen gregorijanski koledar, ki je še vedno v veljavi

Ljubljana, 23. januarja. Tudi to je jubilej, ki bi ga morali prav za prav obhajati lani oktobra, pred 360 leti je bil reformiran julijanski koledar, leta 1582. Pisali smo o zgodovini in razvoju koledarja, zato tudi ne smemo prezeti tako pomembne reforme, kakršna je bila Gregorij XIII. D. l. 1582 koledar se ni bil popoln, čeprav je bil že mnogo popolnejši od prejšnjih koledarjev pred Julijem Cezarjem.

Kršćanstvo prevzelo julijanski koledar

Ko je država priznala krščanstvo, je bilo treba tudi prilagoditi poganski koledar veri. Krščanski koledar se v bistvu ni razlikoval od julijanskega. Treba je bilo le odpraviti poganske praznike; pri tem so upoštevali, da je bilo praznovanje nekaterih praznikov globoko vkoreninjeno ter zvezano z letnimi časi in ga ni bilo tako lahko odpraviti. Zato so pa bili uvedeni številni krščanski prazniki. Poznavalci koledarske zgodovine pravijo, da je bil krščanski koledar vprav genialno prilagojen julijanskemu, poganskemu koledarju. Razen tega, da so bili poganski prazniki zamenjani s krščanskimi, so bile tudi zamenjane nundialne črke, (ki so delile dneve mesece na skupine po 8 dni od A — H), z znamenji tedna. Dalje so določili za računanje preostanka praznika velike noči zlatlo število.

Gregorijanska reforma

Julijanski koledar ni ustrezal, ker ni dovolj natančno upošteval dolžine solnčnega leta; julijanski leto je bilo daljše od solnčnega 11 minut in 15 sekund. To se pravi, da je julijanski koledarsko leto zaostajalo za solnčnim. Razlika je nanesla v 128 letih cel dan. Napako so opazili, a niso se mogli tako kmalu sporazumeti, kako bi jo naj popravili. Gregor XIII. je poklical na pomoč v Rim astronomo in matematiko, da bi reformiral koledar. Učenjak je seveda to delo, a razprave o reformi so bile neskončne in vleklo so se že več let, pa še vedno niso prišli do nobenega sklepa. Na brž bi se jeli se nadalje le pleva, ko bi neki Anton Lilio ne predložil papežu duhovitega predloga, zamisel svojega brata Alojza. Papež se je navdušil za genijalni predlog ter ga sprejel. Izračunali so, da je treba leto 1582 odvzeti 10 dni, in sicer zaradi tega, da so koledar uravnavali po pomladnem enakonočju. Zato so določili, da je neposredno 4. oktobra sledil 15. oktober. Točno je bilo dognano, da solnčno leto traja 365 dni, 5 ur, 49 minut in 12 sekund. Glede na to dolžino solnčnega leta je bilo treba določiti točno, kdaj so prestopna leta. Da bi zopet ne nastala razlika med koledarskim in solnčnim letom, zadnje leto vsakega stoletja po tej reformi ni prestopno, čeprav je deljivo s 4, z izjemo leta 1600, ki je bilo prestopno. Navadna leta so pa bila: 1700, 1800 in 1900. Prestopno leto je 2000. Veliko noč so prvotno določili s pomočjo zlatega števila, kar pa ni ustrezalo, zato so se oprijeli sistema epakte.

Muslimanski koledar

Oglejmo si še nekoliko muslimanski koledar, ko smo se seznanili že s tolikimi drugimi koledarskimi posebnostmi! Muslimanski koledar je prav za prav arabski. Vendar so imeli Arabci v začetku svoje civilizacije drugačen koledar. Koledarsko leto je šlo 12 mesecev po 29 odnosno 30 dni. Ko je minilo po 19 let, so dodali leto 7 mesecev, da se je uradno leto vsaj približno uravnavalo z astronomskim. Antični muslimanski koledar je imel mesece z naslednjimi imeni: mutenir, nadžir, kha-til, savan, ritma, ida, askan adil, natil, vail, varna in burek. Ta imena so ostala do reforme koledarja po Kelah— Ibn—Mozrahu, enem Mohamedovih predhodnikov. Prva pomembnejša reforma je Mohamedova. Mohamed je odpravil dodatne mesece po krogotoku 19 let, tako da je postal muslimanski koledar izrazito »lunski«, to se pravi, da je ustrezal le luninemu letu, ne pa tudi solnčnemu. Koledarsko leto je torej krajše od našega, znaša po 354 ali 355 dni. Vendar se koledarsko leto ni povsem strinjalo z gibanjem lune, tako da je že v 30 letih nastala razlika 11 dni. Zato je Mohamed določil 30letni krogotok: določeno je bilo, da je imelo 11 let po 355 dni, druga leta pa po 354 dni. Dalje je bilo točno določeno, katera leta 30 letnega krogotoka morajo imeti po en dan več. Vsak mesec po muslimanskem koledarju se začne s »mladim«, z mlado luno ter konča ob mlaju. Zato meseci niso stalni v letnih časih in preidejo v 33 solnčnih letih vse

letne čase. Kakor v antičnem koledarju in pred Mohamedom, imajo meseci izmenoma po 29 in 30 dni. V prestopnem letu, ki je dolgo 355 dni, ima zadnji mesec 30 dni, sicer pa 29. Mesece so razdeljeni na tedne. Dnevi se imenujejo: tani (ponedeljek), tal, arbaa, komis, džoma, sebt in ahad. Eden glavnih praznikov v mesecu je rebi-el-uel (3. mesec muslimanskega koledarja) 12. dne, in sicer rojstni dan Mohameda (mulud-en — nabi ali srečna noč (leilah moharekahl). V sedmem mesecu (regieh) je pa 15. leilah-al Ghaba, noč skrivnosti ali »spodnje preroka«. 27. dan istega meseca praznujejo vnebohod preroka. Mesec ramadhan se razlikuje po strogem postu, ko verniki podnevi sploh ne smejo jesti. V tem mesecu praznuje 27. dne noč moči, »prihod korana z neba«.

Izraelitiški koledar

V razvoju židovskega koledarja se očitajo tri dobe zgodovine izraelcev: od začetka hebrejske zgodovine do babilonske sužnosti Izraelcev; do razrušenja Jeruzalema pod vladjo Tita; sedanja doba, ki se je začela ko so se židi razkropili po svetu iz svoje domovine. Ni znano, ali so v prvi dobi merili čas tako, da so se ravnali po solnčnem letu ali po luninemu gibanju. Iz druge dobe so pa že točnejši podatki. Tako je znano, da so židje praznovali zelo slovesno svoje osvoboditev iz babilonske sužnosti sredi meseca nizana. Imeli so koledar, sestavljen na osnovi luninega leta, to se pravi, da je koledarsko leto šlo 12 mesecev, ki so imeli po 29 o. 30 dni. Mesec se je začel ob mladi luni kakor pri muslimanih. Vendar so po določeni dobi vstavili tudi dopolnilni mesec v leto. Po razrušenju Jeruzalema, ko so se židje razkropili po

ko so se židje razkropili po svetu, se je pokazala potreba po stalno urejenem koledarju, da bi vse židovske skupine praznoval ob istem času svoje praznike. Reform židovskega koledarja izvira iz 4. st. po Kr. Reformator je bil rabi Hillel. Navadno leto šteje 12 mesecev, ki se ravnajo strogo po luninem gibanju, prestopno ali dopolnilno leto pa šteje 13 mesecev. Trinajsti mesec je vstavljen po krogotoku 19 let. Leta je pa še treba razlikovati: redna, navadna leta ali tudi obilna v nasprotju s pičlimi leti, glede na število dni. V krogotoku 19 let je 12 let navadnih, 7 pa prestopnih.

Koptski in abesinski koledar

Kršćanski koledar je najbrž uvedel v Abesiniji sv. Frumencij, ko je leta 330 začel širiti tam krščanstvo. To je koptski koledar, ki je bil že prej v rabi v Egiptu. Leto ima razen mesecev še 5 dopolnilnih dni. V 4 letnem krogotoku so ti dnevi posvečeni evangelistom v naslednjem redu: prvo leto sv. Marku, 2. Janezu Evangelistu, 3. sv. Mateju in 4. sv. Luki. — Dnevi meseca so razdeljeni na tedne kakor v gregorijanskem koledarju. Na abesinski koledar opozarjamo predvsem zaradi tega, ker se odlikuje z edinstveno posebnostjo: Abesinci namreč praznujejo glavne praznike v vseh mesecih istega leta, kakor če bi n. pr. mi praznovali vsakega 25. božič in ne le decembra. Abesinci pa praznujejo božič vsakega 29. v vseh mesecih. Dalje praznujejo vsakega prvega Marijin vnebohod, praznik sv. Trojice (Sellasi) vsakega 7. itd. Najslavesnejši praznik je 16. septembra — povišanje sv. križa. To praznovanje ima baje bolj poganski kakor krščanski značaj in praznujejo ga vsa abesinska plemena, ne glede na verske ločine.

Vangčingvej in njegova politika

Spoznal je potrebo sodelovanja z Japonsko za obnovo Kitajske

Prava senzacija v vzhodnoazijski politiki je bila ko je leta 1939, eden največjih kitajskih politikov Vangčingvej ponudil Japoncem sodelovanje pri ureditvi daljnosevzhodnih problemov. Nad 30 let je stal Vangčingvej na čelu mlade revolucionarne in nacionalne Kitajske. Bil je eden najbolj zagrnjenih pristašev obnove Kitajske Sun Jatsena. Po njegovem mnenju bi bilo mogoče Kitajsko politično zediniti samo, če bi bile istočasno mobilizirane tudi njene gospodarske sile in temu cilju je posvetil vse svoje moči. To Kitajsko se sama ni mogla izklopiti iz notranjega kaosa. Skozi stoletja je bila igrača v rokah tujcev. Bila je pa tudi notranje razkrojena in vsaka pokrajina je bila skoraj povsem samostojna. Tudi v času prvotne Kitajske cesarstva so imele posamezne pokrajine svoje podkralje in guvernerje, ki jim je bila edina uradna dolžnost pravočasno poslati v Nanking ali Peking denar, čaj, sol, žito in svilo.

Ko je bil Sun Jatsen po revoluciji leta 1911. izvoljen za predsednika Kitajske republike, je zastavil vse svoje sile, da bi organiziral močno centralno vladno. Najstrožji centralizem je bil njegov glavni cilj. Umrl je leta 1916, prelen je ta cilj dosegel. Med njegovimi nasledniki so pa zopet nastali stari pokrajinski spori. Ali naj vodi Kitajsko Peking, ali naj ima prednost Nanking ali pa bi kazalo izbrati za prestolico države Kanton? V krvavih državljanskih

vojnah so iskali odgovor na to vprašanje, pri tem je pa Kitajska vedno bolj propadala. Kitajski komunisti so znali spetno izkoristiti notranje politične spore in pridobiti na svojo stran celo maršala Čankajška. Na vse načine so si prizadevali spraviti v kitajsko politiko Japoncem sovražno tendenco.

To je pa spoznal Vangčingvej. Po njegovem mnenju bi Kitajska nikoli ne mogla doseči prave svobode pod vplivom Moskve in njenega komunizma. Vangčingvej je bil vedno najodličnejši nasprotnik komunizma. Kot tak je ponudil Japoncem sodelovanje pri obnovi in ureditvi Kitajske. Državno stranko kuomintang je v svojem območju očistil boljševiškega vpliva. V Nankingu je ustanovil narodno vladno in objavil, da vlada v Čunkingju z maršalom Čankajškom, ki je pod vplivom Moskve, nima pravice govoriti in vladati v imenu Kitajcev.

Že leta 1940 je bila sklenjena pogodba med Japonsko in Nankingom. Vangčingvej je dobil dalekosežna pooblastila in vso japonsko podporo za svojo narodno kitajsko politiko. Od 9. januarja 1943 na strani Japonske v vojni stoječa narodna Kitajska obsega ogromno ozemlje od Pekinga na severu preko Tientsina, Šantunga, Šanghaja, Čekjanga in Fukjiena tja doli do Kantona na jugu. To ozemlje je veliko tsko kakor Nemčija. Francija in Španija skupaj, in šteje 250.000.000 prebivalcev. Glavno mesto Nanking je bilo vedno meja med severom in jugom. Mesto leži 450 km gori ob Jangčijangu, veliki reki, ki je bila doslej velika žila razdvajanja, ne pa spajanja.

Skozi roženico mrličev gledajo

K najnovejšim uspehom na polju prenosa človeškega tkiva na ranjena mesta spada prenos očesne roženice. Prof. W. Wegner naglašja v svoji razpravi, da sta pri tem važna dva pogoja, če hoče kirurg doseči uspeh. Najprej je potrebna točno zadržana indikacija, poleg tega pa vrsta roženice, ki naj se prenese. Če naj ostane prenesena roženica trajno čista, mora biti v njeni bližini dovolj zdravega tkiva. Zato po izkušnjah prof. Wegnerja v bod če kirurg ne bodo prenašali roženice v primeri težjih poškodb, ko je tkivo v okolici rane deloma ali pa povsem uničeno, temveč raje v drugih primerih, ko se ne bo

Na Korziki: francoske obalne baterije zastražene po italijanskih mornarjih

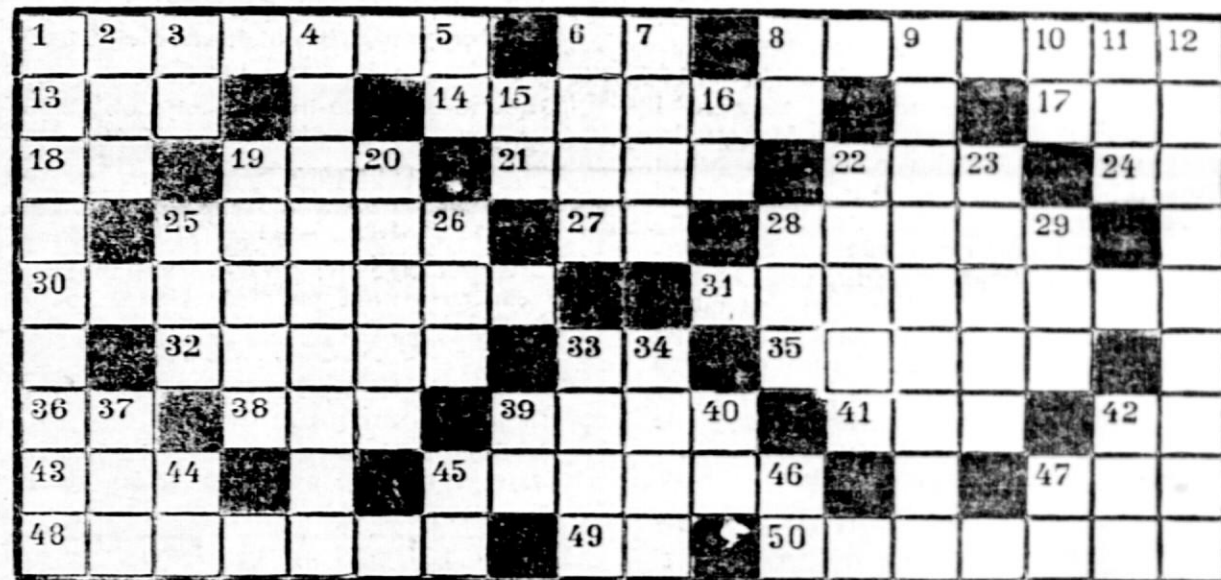
treba bati, da bi se roženica ne zrasla dobro s svojo okolico. Pri takih primerih je pa uspeh zagotovljen.

Čudno se zdi, da uporabljajo kirurgi za prenos roženice roženice starih mrličev. Najboljši uspehi so bili doseženi z roženico nad 80 let starih mrličev, čeprav zaradi zmanjšane življenjske sposobnosti take roženice le počasi priraste. Važno je pa da pri tem ne nastane nobena reakcija. Prof. Wegner je napravil 20 takih operacij, pa so se mu ponesrečile samo tri in sicer, take, ko sploh ni bilo več mogoče misliti na zdravljenje. V splahnem lahko rečemo, da bodo pri kritični izbihi belih kov v bodoče doseženi še bolj uspehi kakor doslej. Zanimivo je, da gre pri teh operacijah več nima za roženico. Operacije to, če gleda, potem skozi roženico mrličev.

Najspodobnejši sodnik

Malajski Manguiani, prebivalci otoka Mindor, v Filipinih. Žive še v mnogoštevnosti. Vsak mož ima več žen. Za sodnika si vedno izvolijo tistega, ki ima največ žen. Manguiani namreč menijo, da je mož, ki zna sproti poravnati vse spore med tučatom žen, tudi sicer na bolj pripravek za sodnika. Tak mož je dovolj ujeten da ga noben prepri ne spravi iz ravnotežja.

Križanka št. 24

Desede pomenijo

Vodoravno: 1. skremžen obraz, 6. priprava, učenje, 8. pripadnik d. ločenega socialnega razreda; človek, ki si služi kruh pretežno z rokami, 13. podzemski hodnik predor, del rudnika 14. reka v Mozambiku, 17. primitivna prometna naprava, 18. vas pri Ljubljani, 19. brez besede, tih, 21. grška črka, 22. moško ime, 24. germanij 25. utežna enota za drage kamne, 27. circa, 28. veliko glasbeno delo, 30. mesto na hercegovo-črnogorski meji, 31. drag kamen, 32. vrč; telovadno orodje, 33. italijan ki spominja, 35. hrib pri Beogradu, 36. osebnih znamenj, 38. vzklík bolečine (srbohrv.), 39. snežna krogla, 41. predpelo, 42. arzen, 43. žensko ime, 45. Verdijeva opera, 47. opa, kolarnica, 48. enota francoske valute, 49. aluminij, 50. lepeček grške mitologije, točaj bogov na Olimpu.

Navpično: 1. gora v Kamniških planinah, 2. glasbilo, 3. rimska številka, 4. prebivalci velike celine, 5. druga in prva črka besede med 20 navpično, 6. kraška ponikalnica, 7. iz mnogih pramenov spleten pas, (las, cvetja), 8. predlog, 9. lepotečen, 10. sredni avto, 11. enota dela, ki ga opravi meha-

nčna s la, 12. Jurčičeva povest, 15. sibirski reka, 16. galij, 19. važen sestavni del strelišča, 20. primanjkljaj, 22. mesto v b'vi Českoslovaški, 23. površinska mera (dvoj.), 25. vzročni veznik, 26. prislov kraja, 28. pritok Irtša (dvoj.), 29. turški gospodar, 33. reka v Sibiriji, 34. drag kamen, 37. naziv, označba, 39. krona, 40. Anca (avtom. značka), 42. grška boginja krivice, 44. glej 40 navpično, 45. dva enaka samoglasnika, 46. glej 18. vodoravno, 47. razum, pamet.

REŠITEV KRIŽANKE št. 23.

Vodoravno: 1. oboževani, 9. bo, 10. Gregor, 11. Age, 13. glava, 14. Rado, 16. opev, 17. otoka, 19. Ela, 20. Ninive, 22. ad, 23. niti ne, 26. sejati, 28. as, 30. nočiti, 32. tam, 34. nalet, 35. amen, 37. Jena, 38. satan, 40. nel, 41. trobim, 43. zi, 44. rad kal, 46. Eto-lija, 48. Fr. 50. olkan, 51. ata, 52. Ikari. Navpično: 1. Obercn, 2. B. gatin, 3. žg, 4. erg, 5. velo, 6. agape, 7. novela, 8. Ira, vadi, 12. Adomis, 15. okiten, 18. avijon, 21. enačaj, 24. etilen, 25. katastrofa, 27. Itenez, 29. Samara, 31. Italijani, 33. metode, 36. nabit, 39. nikoli, 42. malik, 45. Lika, 47. jar, 49. rt.

J. O. CURWOOD: Abrahamova polja

48

ROMAN

Ko je Tonijeta spoznala, da se bliža konec dolge in težavne poti, je pozabila svojo upehanost. Opazila je, da je nekdo snel izza Jeemsovega pasu skalp ubitega belca, ki ga je mladenič vso pot skrival pod jelenjo kožo, da ga ne bi videla. Vse skalpe, kolikor so jih bili Seneke nabrali, so obesili na dolgo palico, ki sta jo nosila dva moža na ramah. Tako so dospeli na vrh hriba in vendar že zagledali pod seboj mesto, razsvetljeno od mnogih ognjev; čudno je tiho bilo videti. Tonijeta se je stisnila k Jeemu, in srce ji je bilo silno razbijati, gotovo ne samo od naporne vzpona na hrib. Tu se bo torej dopolnila njuna usoda!

Potem se je molk nenadoma pretrgal. Visoka postava je bila vstala z nedolžne skale in zavzdignila dolg krič, ki se je začel kakor mrmljanje, nato pa zrasel, da ga je bila slišati po vsej dolini. Se nikoli ni bila Tonijeta slišala iz človeškega grla takega glasu, tako jasnega in krepkega, kakor da bi klical božanstvo. Napela je oči, da bi videla, kdo kliče: nato se je zdrla. Mož na skali je bil Tajaoga, ki je bil nekoliko prehitel svoje vojske.

Po tem klicu je nastal v mestu peklenjski hrup, kakor bi bili vsi prebivalci mahoma zblazneli. Moški so rjevali, otroci vrečali, ženske vriskale od radosti. Na stotine plamenic se je vžigalo, da je bilo videti, kot bi vse mesto gorelo. Tista dva, ki sta nosila skalpe, sta krenila naprej, Tajaoga pa je spet zavzel svoje mesto na čelu vojščakov, ki so zdaj korakali v gosjem redu. Tonijeta in Jeems sta bila sredi vrste; oba sta imela suženjski ovratnik iz jelenje kože. Vojščakom se ni mudilo, stopali so počasi in čvrsto, in nihče izmed njih ni niti z besedo motil slovesne tišine. Morje plamenic se je približalo in razdelilo v dve ognjeni črti. Tonijeta je videla, kako sta moža, ki sta nosila skalpe, prišla med dvojno vrsto bakel, in slišala donebene krič, ki se je vzdignil tisti mah. Tajaoga je obstal in ni krenil dalje, dokler nista nosača s svojim strašnim plenom prehodila vso dvojno vrsto plamenic.

Tonijeta je čutila, kako ji počasi zaliva ude čudna slabost. Stare, pozabljene zgodbe, istorije, ki jih je bilo z grozo in zono poslušalo že na tisoče belcev v svojih obmejnih kočah, so se ji vračale v spomin: pripovedovale so o peklenjskih mukah, o strašnem masčevanju in nezasišanem trpljenju. Slišala je bila te zgodbe od očeta, od popotnikov in služinčadi, in se je zdaj spominjala, kako imenujejo obred, ki se je začel pred njenimi očmi. To je bila »ojenjena pot«, in Jeems pa ona sta jo morala prehojiti. Hodilo jo je bilo že mnogo, mnogo belih ljudi, in vsi so bili umrli, oslepljeni, opečeni, ubiti s počasnimi mukami. Tako so ji bili pripovedovali.

Pogledala je Jeemsa, kakor hitro jima je svit plamenic osvetlil obličji. Zanj, samo zanj se je bala. Vedela je, da ji Tajaoga ne bo storil žalega in ne bo dovilil, da bi jo žgali z baklami; toda Jeems... Po njegovem hrabrilnem smehljaju je videla, da jo razume.

Tajaoga in njegovi vojščaki so se počasi pomikali naprej, ne da bi pokazali kako prevzetnost; z dvignjenimi glavami, vzravnani kakor kipi so stopali med ljudstvom, ki jih je pozdravljalo. Tonijeta je z nezadržljivim olajšanjem videla, da se ne vzdigne zoper njih nobena roka; vse strah jo je minil. Zdej je bil spet zavladal molk; slišalo se je le umerjeno korakanje vojščakov, prasketanje plamenic in dihanje množice. Nobena beseda, noben vzklík, nobena materinska roka, iztegnjena proti težko pričakovanemu sinu noben pozdrav neveste ni motil slovesnosti Tajaogovega zmagovalstva. Tonijeta je videla kako se upira v njiu na tisoče oči, ženskih, moških, deških, dekliških in otroških; a v teh očeh ni bilo sovraštva, izražale so zloj radovedno, skoraj prijateljsko zanimanje. Toda za hip ji je hotelo srce oledeneti v prsih: bel obraz se je obračal proti nji, obraz v okviru gostih zlatih las, z ustnicami, ki so se otožno smehljale, kakor bi ji hotele zaklicati topel pozdrav. Med množico je videla še nekaj belih obrazov; eden izmed njih, obraz mlade deklice se ji je veselo nasmehnil nato na zardel, ko je šel Sindaš mimo. Mladi vojščak se je za trenutek ozrl po nji.

»Opici!« je z mehkim glasom zaklicala Tonijeta;

in zdajci je bilo videti, kakor bi ji hotela pkljena poleteti naproti; toda udržala se je. »Opici! Pticka!«

Tako je bilo ime deklici, ki jo je imel Sindaš rad, kakor ji je bil povedal. Spoznala jo je bila po beli polti, po barvi las in po vznesenem vojščakovem opisu; niti smrtna grožnja ne bi bila mogla zadržati na njenih ustnicah tega pozdrava, s katerim je njeno srce izrazilo vse svoj up, vse svoje zanašanje in vso svojo radost; kajti Opici, belka, ki je že od mladega živela v Čenufsaju, ji je bila s svojo navzočnostjo živ dokaz, da jo tu, kjer se je bala, da bo našla gorje, sovraštvo in smrt, pričakuje ljubezen in morda celo sreča.

Zgodbe, ki jih je bila slišala, so bile torej laži. Indijanci so ubijali na vojni, niso pa mučili ujetnikov. Bili so možje, žene, otroci kakor vsi drugi ljudje.

Toda še manj bi se bila čudila, ko bi bila mogla slišati in razumeti pritajeno mrmljanje, ki je spremljalo njeno pot: »To je Tajaoga hči... duša Sojan Mekvune, ki se znova utelešena vrača k nam... Danes se nam vrača sreča... solnce bo spet sijalo... veselje bo bivalo med nami... kajti Sojan Mekvun je spet tu. Vstala je iz jezera, kjer jo je zalotila smrt, in bo še naprej živela pri nas!«

Divji vrišč, ki je nastal po obredu, glušeči ropot bobnov, plamenice, ki so jih metali v zrak, zmagovalni kriki, ki so se trgali iz zaprašenih grl, vse to je povedalo Tonijeti, kolikanj je Čenufsajo ljubil Srebrno peto.